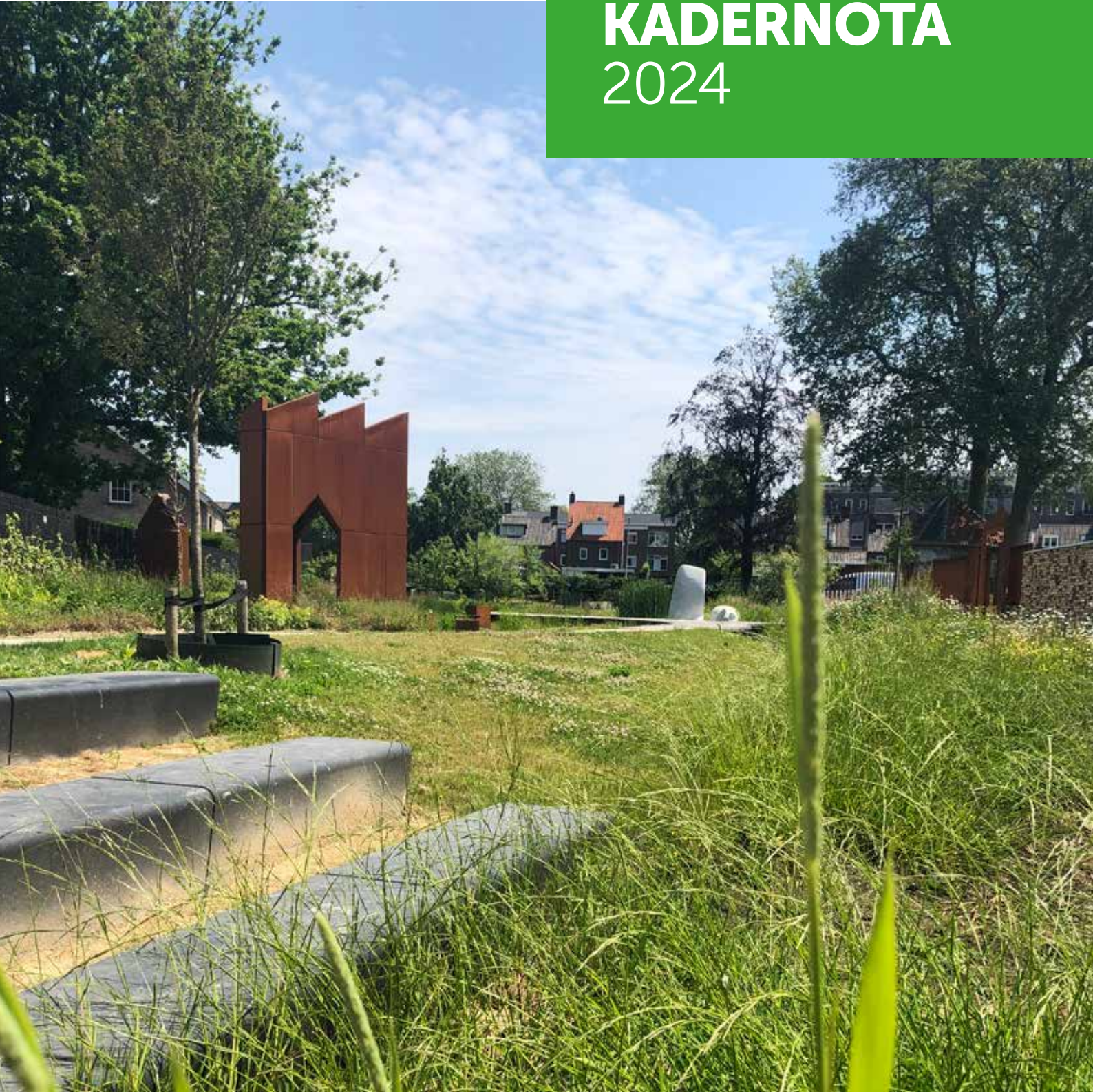

KADERNOTA 2024

INHOUD

KADERNOTA 2024

KADERNOTA 2024

INHOUD

1. Inleiding	4
2. Onze prioriteiten	9
2.1 Een betrouwbare en gastvrije gemeente	10
2.2 Leefbare en veilige buurten en dorpen	14
2.3 Een inclusieve samenleving	18
2.4 Bestaanszekerheid voor alle inwoners	22
2.5 Een goede toekomst voor onze kinderen	24
2.6 Zichtbaar beter onderhoud	28
2.7 Prettig en veilig de weg op	32
2.8 Ruim baan voor fietsers	36
2.9 Gezond leven zo gemakkelijk mogelijk maken	38
2.10 Versnellen van de energietransitie en klimaatadaptatie	42
2.11 Perspectief voor het landelijk gebied	46
2.12 Stimulans voor kunst en cultuur	50
2.13 Ruimte voor ontspanning en vermaak	54
2.14 Talenten, gouden handen en knappe koppen	58
2.15 Op reis naar de stad en dorpen van de toekomst	62
2.16 Overige voorstellen (niet gekoppeld aan prioriteiten)	66
3. Financiën	70
3.1 Benodigde financiële middelen voor onze prioriteiten	71
3.2 Beschikbare financiële middelen	73
3.3 Dekkingsvoorstel en begrotingsaldo	78
3.4 Investeringsfonds	80
3.5 Algemene Reserve	82

INLEIDING

KADERNOTA 2024

INLEIDING

KADERNOTA 2024

1

Voor u ligt onze eerste Kadernota. In 2022 zijn wij deze bestuursperiode met veel ambitie gestart. Onze plannen en ambities hebben wij vastgelegd in ons Collegeprogramma 'Zij aan Zij in een gemeente met ambitie'.

In de Programmabegroting 2023 hebben wij al veel van onze ambities geconcretiseerd en financieel vertaald. Maar nog niet alles was op dat moment uitgekristalliseerd. In deze Kadernota 2024 hebben wij ons Collegeprogramma verder ingevuld.

Onze plannen en ambities hebben wij in 15 prioriteiten ingedeeld. Onze prioriteiten moeten ervoor zorgen dat iedereen zich gezond, welkom, thuis en veilig voelt in onze stad en dorpen, met gelijke kansen en bestaanszekerheid voor iedereen.

BETROUWBARE EN GASTVRIJE GEMEENTE

Onze ambities zijn groot. Dat is ook nodig om de grote opgaven waar we voor staan goed te kunnen voltooien. De maatschappij verandert en vraagt om een betrouwbare gemeente die luistert naar de inwoners en samen met hen besluiten neemt. We willen de kloof tussen onze inwoners en de politiek kleiner maken, zodat mensen zich meer betrokken en gehoord voelen.

De komende jaren willen we daarom vooral inzetten op dienstverlening en participatie. Ook onze medewerkers zullen dit gedachtegoed in hun gedrag en handelen uitdragen. Onze prioriteit 'Betrouwbare en Gastvrije Gemeente' is één van de grotere prioriteiten uit ons Collegeprogramma en is randvoorwaardelijk voor alle andere prioriteiten.

OP REIS NAAR DE STAD EN DORPEN VAN DE TOEKOMST

Ook de prioriteit 'Op reis naar de stad en dorpen van de toekomst' is een grote prioriteit die alle andere prioriteiten raakt en verder versterkt met de focus op de gemeente van 2040. Als gemeente willen we groeien om een vitale gemeente te kunnen blijven met inwoners die zich inzetten voor onze maatschappij en die onze voorzieningen, evenementen en ons rijke verenigingsleven levend kunnen houden. Daarnaast willen we als Roosendaal een belangrijke rol in regionale samenwerkingen op ons nemen. Dat zorgt ervoor dat we op verschillende niveaus meer invloed kunnen uitoefenen. Ons lidmaatschap van Brabantstad, oftewel B7, is daarvan een mooi voorbeeld.

LEEFBARE BUURTEN EN DORPEN

Dankbaar zijn wij voor het feit dat onze gemeente is toegetreden tot het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. Dat zorgt ervoor dat we, samen met de landelijke overheid, lokale partners én met onze inwoners, stappen kunnen zetten om de problemen die in een aantal specifieke buurten spelen, aan te kunnen pakken. Hierbij is het doel om de basis op orde te krijgen en weer perspectief te bieden aan onze inwoners in de betreffende gebieden. Maar we mogen ook zeker onze andere buurten en dorpen niet vergeten. Ook voor deze buurten en dorpen is het belangrijk dat mensen zich daar veilig (blijven) voelen en dat er voldoende voorzieningen aanwezig zijn. Onze andere prioriteiten hebben een grote rol om deze prioriteit tot een succes te maken.

BESTAANSZEKERHEID, GOEDE ZORG EN INCLUSIE

Om mensen mee te kunnen laten doen in onze samenleving is het belangrijk dat zij zich geen zorgen hoeven te maken over de juiste zorg of over voldoende financiële middelen. Daarnaast moeten onze inwoners zich gelijkwaardig voelen. Bestaanszekerheid, goede zorg en inclusie zijn daarom essentiële randvoorwaarden. Als hier niet aan voldaan wordt, kunnen we nooit een gemeente zijn waarin iedereen zich betrokken en gehoord voelt.

OPENBARE RUIMTE

We willen graag dat onze openbare ruimte er netjes en goed onderhouden uitziet. Schoon, heel en veilig zijn daarbij belangrijke begrippen. Hiervoor maken we de beweging van technisch beheer naar belevend beheer passend bij de signatuur van de buurt, met bijzondere aandacht voor biodiversiteit en klimaatadaptatie. We zetten daarom in op een kwaliteitsslag die we op een participatieve wijze vorm geven. De eerste belangrijke stap is dat we het onderhoudsniveau van onze stoepen en fietspaden gaan verhogen. Tevens intensiveren we de aanpak van zwerfafval. Maar we vergeten zeker ook niet dat we als gevolg daarvan meer mensen nodig hebben die snel zaken kunnen repareren als er situaties ontstaan die niet aan onze hogere normen voor schoon, heel en veilig voldoen.

ECONOMIE

Met het nieuwe economische profiel leggen we de focus op het ruimte bieden aan ambitieuze ondernemers en innovatieve startups. Het economische profiel zal op voorzieningenniveau bijdragen aan het vestigingsklimaat voor ondernemers door het faciliteren van bestaande en nieuwe initiatieven. Ook zetten we ons in om te zorgen voor een kwalitatief goed studieaanbod en faciliteiten om (door) te studeren en/ of de arbeidsmarkt te betreden.

SPORT EN LEISURE

De uitwerking van de visie op (top)sport en talenten wordt in 2024 verder vormgegeven door het stimuleren van sportevenementen en een goede balans in voorzieningen voor topsport en breedtesport met verenigingen. Verder willen we op het gebied van vrije tijd met een afgewogen evenementenprogramma naast kleine evenementen ook jaarlijks een grootschalig evenement aantrekken met bovenregionale bezoekers. Zo dragen wij bij aan de aantrekkelijkheid van onze gemeente en trots bij onze inwoners op onze stad en dorpen.

MOBILITEIT

Daarnaast is verkeersveiligheid belangrijk om een aantrekkelijke gemeente te kunnen zijn. Daarom pakken we de komende periode weer een aantal onveilige situaties aan die in onze top 20 staan. Naast verkeersveiligheid worden ook de nodige stappen gezet om onze mobiliteit en parkeren gereed te maken voor de toekomst. In het najaar van 2023 verwachten we dat we een integraal Fietsplan kunnen aanbieden aan de gemeenteraad. Na vaststelling door de raad willen we dit plan vanaf 2024 gaan uitvoeren. Uiteraard zit hier een grote relatie met het onderhoud van onze fietspaden.

ENERGIETRANSITIE, KLIMAATADAPTATIE EN HET LANDELIJK GEBIED

Tot slot hebben we hele grote opgaven op de gebieden van energietransitie, klimaatadaptatie en het landelijk gebied. Zowel de landelijke overheid als de provincie hebben hier ook een grote rol in. Wij willen echter niet wachten op besluiten uit Den Haag of Den Bosch, maar wij willen zelf al proactief aan de slag met deze thema's. Voor energietransitie en klimaatadaptatie krijgen we de komende jaren financiële middelen van het Rijk om hier voortvarend mee aan de slag te kunnen gaan.

Voor het Landelijk Gebied willen we zelf als gemeente naar de ondernemers in het buitengebied toe om met hen te overleggen welke mogelijkheden er zijn en hoe we de agrarische sector voldoende perspectief kunnen bieden. De druk op het buitengebied is groot; er is ruimte nodig voor huizen, bos en natuur. Als lokale overheid willen we in dit dossier uiteraard wel betrouwbaar en realistisch zijn, dus geen beloftes doen die we niet waar kunnen maken. Maar belangrijk voor ons is wel dat we dit samen met de belanghebbenden doen, zodat we tot een gedragen beeld voor een toekomstbestendig buitengebied komen.

De komende jaren wachten er grote opgaven op ons. Wij hebben zin om deze opgaven aan te pakken! Onze ambities hebben wij geconcretiseerd naar 15 prioriteiten. Zoals uit het bovenstaande wel blijkt, staan al deze prioriteiten niet op zich. Er zijn grote raakvlakken en afhankelijkheden tussen de prioriteiten. Alleen wanneer we samen, zij aan zij, aan alle prioriteiten werken, kunnen de prioriteiten elkaar versterken en kunnen we onze ambities verwezenlijken.

FINANCIËEL BEELD

Onze gemeente is financieel gezond. Onze Programmabegroting 2023 is vastgesteld met begrotingsoverschotten voor de komende jaren en ook onze reservepositie is goed. Het Rijk heeft echter aangegeven dat de financieringssystematiek vanaf 2026 zal veranderen. In de Voorjaarsnota 2023 heeft het Rijk aangegeven dat de toe- of afname van het Gemeentefonds niet meer gekoppeld zal zijn aan de rijksuitgaven (trap op/trap af-systematiek), maar aan de ontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product. Hoe dit financieel uit zal pakken voor gemeenten is nog niet doorgerekend. Bovendien zijn er ideeën om het lokale belastinggebied uit te breiden vanaf 2026. Hier staat vooralsnog geen verlaging van rijksbelastingen tegenover, zodat dit een grotere belastingdruk op onze inwoners tot gevolg heeft.

Op dit moment is er nog geen duidelijkheid over de financiering vanuit het Rijk. De VNG is nog volop in gesprek met het Rijk over de financiering van gemeenten. Dit zorgt ervoor dat het voor ons erg onzeker is welke financiële middelen we voor de langere termijn tot onze beschikking hebben. Wij willen daarom wendbaar zijn om snel in te kunnen spelen op eventuele tegenvallende vooruitzichten. In deze Kadernota houden we voor de komende jaren een jaarlijkse buffer aan van € 2 miljoen. Naast de onzekerheden over de algemene uitkering hebben we ook te maken met macro-economische onzekerheden (zoals rente en inflatie). Bovendien proberen we zo min mogelijk investeringen te doen met structurele lasten tot gevolg. Alleen wanneer een investering echt noodzakelijk is, doen we dat. Dit zorgt ervoor dat we snel kunnen anticiperen op negatieve financiële ontwikkelingen.

In de jaren 2026 en 2027 laten we voorlopig een tekort zien. We doen dat omdat we een signaal willen afgeven aan het Rijk. Het gemeentefonds wordt de komende jaren behoorlijk gekort. Denk bijvoorbeeld aan de opschalingskorting die niet van tafel is gegaan en vanaf 2026 weer volledig in mindering wordt gebracht op het Gemeentefonds. Dit staat in schril contrast met alle opgaven waar we als gemeente voor staan. Op dit moment ligt er niets vast en is er nog sprake van grote onzekerheden. Als gemeente staan we echter wel aan de lat voor de uitvoering van grote, belangrijke opgaven, die ook meerjarig grote investeringen vragen. Daarvoor is zekerheid over de financiën een belangrijke randvoorwaarde. Die zekerheid hebben we nu niet.

ONZE PRIORITEITEN

KADERNOTA 2024

PRIORITEIT #1

2

2.1 | EEN **BETROUWBARE** EN **GASTVRIJE** GEMEENTE

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Onze visie op een betrouwbare & gastvrije gemeente is: Wij handelen vanuit vertrouwen. Bevlogen bouwen aan onze gemeenschap doen wij samen met inwoners, ondernemers en partners. Mensen kunnen ook op ons vertrouwen dat wij het juiste doen. Wij zijn een open, zelfbewuste en daadkrachtige lokale overheid die handelt in het algemeen belang zonder het individu uit het oog te verliezen. Inwoners, ondernemers en partners zijn bij ons welkom.

We willen een betrouwbare gemeente zijn, die meedenkt en tegelijkertijd de openbare orde en het algemeen belang bewaakt. Daarbij zijn we helder: niet alles kan altijd en overal voor iedereen. Als gemeente bepalen we wat er gebeurt bij tegenstrijdige belangen en we leggen onze keuzes uit. Daarom willen we nog dichter bij onze inwoners staan en makkelijker bereikbaar zijn.

WAT GAAN WE DOEN?

De eerste belangrijke stappen zijn gezet en opgenomen in de begroting 2023. Om gericht resultaten te behalen is gekozen voor een programmatische aanpak. Voor 2024 en volgende jaren worden de vervolgstappen gezet vanuit het programma Betrouwbare en Gastvrije Gemeente. De uitwerking krijgt verder vorm op programmaniveau en vanuit de volgende 3 projectlijnen:

- **Dienstverlening**

Een belangrijke actie vanuit betrouwbare en gastvrije gemeente is dat inwoners tijd en plaats onafhankelijk aanvragen kunnen doen of diensten afnemen. We bereiden zo ook voor op de generatie van de toekomst. We digitaliseren waar het kan, maar bieden altijd de mogelijkheid voor persoonlijk contact wanneer iemand dat fijn vindt. In 2023 worden de nodige stappen gezet. Voor 2024 en volgende jaren zijn middelen nodig voor inzet bijvoorbeeld op Heldere Taal. In 2023 zijn we begonnen met het ontwikkelen van het MijnRoosendaal-portaal. Dit is een portaal waar inwoners hun persoonlijke zaken online kunnen regelen. Voor 2024 staat nog een doorontwikkelingsfase gepland voor dit platform om tot het gewenste resultaat te komen. We gaan ook de bestaande kanalen waar inwoners en ondernemers contact kunnen met ons op kunnen nemen verbeteren, zoals ons telefoniekanaal, de website en de digitale assistent op onze website. We gaan ook de mogelijkheden onderzoeken voor beeld- en videobellen.

Om tot een efficiënte dienstverlening voor inwoners en ondernemers te komen gaan wij informatie centraal registeren met behulp van een CRM-systeem. Dit geeft ambtenaren de gelegenheid om centraal en op persoonsniveau zaken te noteren over onder andere contacten en lopende zaken. In 2023 is ook ervaren dat de nieuwe publieksplaza regelmatig bezoekers ontvangt zonder afspraak. Vanuit een gastvrije houding vinden we het belangrijk een vrije inloop te organiseren. Op basis van de bezoekersaantallen hebben we structureel € 40.000 opgenomen om het team uit te breiden om zo de vrije inloop mogelijk te maken.

Tot slot willen we gaan onderzoeken hoe we continu de tevredenheid over onze dienstverlening kunnen meten, hiervan kunnen leren en zaken aanpassen.

• Participatie

Zoals opgenomen in de Programmabegroting 2023 hebben we als eerste stap een participatieadviseur geworven met als doel om in het najaar te komen met een participatie visie, leidraad en toolkit voor de organisatie. Zo verhogen we de kwaliteit en eenduidigheid van participatie. Duidelijk is geworden dat ook in 2024 tijd nodig is om de organisatie conform de nieuwe visie en afwegingskader te laten werken om lopende en nieuwe initiatieven verder te versterken. De methodiek Roosendaal Spreek Roosendaal Doet (#RSRD) wordt geborgd en kan ook worden verbreed naar alle gebieden van de gemeente. Om dit mogelijk te maken is het nodig om twee fte participatie te werven. Hiermee bevorderden we het contact tussen ambtenaren en onze inwoners en ondernemers.

Het steunen en mogelijk maken van initiatieven van inwoners is al reeds opgenomen in de begroting 2023 en zal vanuit het investeringsfonds per jaar worden ingezet.

• Open Overheid

Een essentieel onderdeel is dat we een betrouwbare gemeente willen blijven en daar continu aandacht voor hebben vanuit een open houding. Hiermee willen we bijdragen aan het vergroten van het vertrouwen vanuit onze inwoners en ondernemers in de gemeente. De Wet Open Overheid (Woo) zien wij als belangrijk uitgangspunt en pakken wij proactief op. Wij zetten in op een brede blik op openheid, we willen niet alleen aan de wet voldoen, maar werken aan onze open grondhouding. Wij werken aan 'vertellen wat we doen en waarom we dat doen'. In 2023 hebben wij al gewerkt aan actieve openbaarmaking van 4 informatie categorieën. Vanaf 2024 pakken wij dit verder op en werken naar in totaal 11 informatie categorieën toe. Waar mogelijk en wenselijk lopen wij op de realisatie vooruit op de implementatie van de wetgeving. Wij willen hierop ook onze processen en systemen verder aan laten passen en onze medewerkers trainen.

De implementatie van de Woo loopt de komende jaren door. In 2024 zijn middelen nodig voor de aanschaf van een betere centrale zoekmachine.

• Programmabreed

Om onze visie te realiseren is een investering noodzakelijk in onze organisatie en onze mensen. Daarom staan er in 2023 al ontwikkelmomenten gepland, om vervolgens in 2024 te komen tot een integrale leergang voor de organisatie. Het programma betrouwbare en gastvrije gemeente en diversiteit en inclusie spelen hierin een grote rol. Hiervoor is ook bijbehorend budget nodig. Het programma gaat binnen beginnen om vervolgens buiten te winnen. Eerst binnen werken aan onze dienstverlening, participatie en open grondhouding in een deel van 2023 en 2024, om vervolgens in 2025 naar buiten te gaan om de lokale democratie tot leven te laten komen. Dit wordt nader uitgewerkt in het programmaplan dat opgesteld wordt. Verder is in 2023 duidelijk geworden dat er structurele middelen nodig zijn voor de klachtencoördinator en een programmasecretaris.

WAT MAG DIT KOSTEN?

Om onze ambities voor deze prioriteit te realiseren willen we de volgende middelen inzetten:

Betrouwbare en Gastvrije gemeente	Structureel/ Incidenteel	2024	2025	2026	2027
Dienstverlening	Structureel Incidenteel	40.000 100.000	40.000	40.000	40.000
Functionaris Klachten-coördinator (formatie)	Structureel	87.000	87.000	87.000	87.000
Trainingen, monitoring, Tafel van Roosendaal, communicatie	Structureel	370.000	355.000	320.000	270.000
Toegankelijk en Gastvrije Publieksplaza (formatie)	Structureel	40.000	40.000	40.000	40.000
Participatie	Structureel Incidenteel	55.000 100.000	205.000	205.000	205.000
Participatie (formatie)	Structureel	150.000	150.000	150.000	150.000
Wet Open Overheid	Structureel Incidenteel	25.000 195.000	25.000	25.000	25.000
Programmasecretaris (formatie)	Structureel	95.000	95.000	95.000	95.000
TOTAAL	Structureel Incidenteel	862.000 395.000	997.000	962.000	912.000

ONZE PRIORITEITEN

KADERNOTA 2024

2.2 | LEEFBARE EN VEILIGE BUURTEN EN DORPEN

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

In leefbare buurten en dorpen groeien kinderen kansrijk op. Opleidingen, stages en leerwerkplekken sluiten aan op de vraag en bieden jongeren perspectief op goede banen. We zorgen dat er plekken zijn waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten en hebben daarbij ook aandacht voor jongeren. Woningen sluiten aan op de behoefte van de inwoners: iedereen kan in de wijk (blijven) wonen. Wijken en buurten zijn veilig doordat we ondermijning hard aanpakken. We willen dat criminele organisaties zich niet vestigen in onze gemeente en werpen barrières op. Buurten die qua leefbaarheid en veiligheid onder het Nederlands gemiddelde scoren, willen we binnen één generatie op het gemiddelde niveau van Nederland brengen.

WAT GAAN WE DOEN?

Naast de activiteiten die al benoemd zijn in de Programmabegroting 2023 zetten we de komende jaren in op de volgende activiteiten:

- **Doorontwikkeling cameratoezicht (formatie, overige kosten)**

Iedereen moet zich in Roosendaal welkom, thuis en veilig voelen. We richten ons op het voorkomen, signaleren en verminderen van onveilige situaties en pakken overlast bij de bron aan. Wanneer de openbare orde verstoord dreigt te raken, zetten de gemeente en de politie de juiste maatregelen in om (verdere) onrust te voorkomen. Om overlast bij de bron aan te kunnen pakken willen we extra inzetten op camera-toezicht en het technisch beheer van camera's verder door ontwikkelen.

Met ingang van 1 januari 2024 gaan medewerkers met opsporingsbevoegdheid 'live' beelden uitkijken in het horecagebied en tijdens evenementen. Daarnaast kijken we camerabeelden ook uit in het kader van slimmer toezicht/hotspots. Hiermee ontlasten we de politie.

- **Extra formatie keten toezicht en handhaving'**

We zien dat allerlei vormen van overlast in Roosendaal blijven. Het aanpakken van deze overlast vraagt om extra en intensievere inzet van de gemeentelijke capaciteit binnen de gehele keten van toezicht en handhaving. Gecombineerd met andere oplossingen (zoals de doorontwikkeling van cameratoezicht) moet dit leiden tot een structurele vermindering van de ervaren overlast en het verbeteren van het veiligheidsgevoel.

- **Voortzetten sfeerbeheer (SUS teams)**

We willen dat Roosendaal bruist en dat de stad aantrekkelijk is om uit te gaan.

Het creëren en behouden van een veilige uitgaansomgeving is hierbij belangrijk.

Om de veiligheidsbeleving van het uitgaanspubliek, ondernemers en omwonenden te verbeteren en de ondernemers en politie te ontlasten willen we het experiment met sfeerbeheer (SUS-teams), gelet op de positieve ervaringen, voortzetten. Een SUS-team bestaat uit ervaren, sociaal en verbaal sterke particuliere (horeca)beveiligers die het uitgaanspubliek vroegtijdig SUSsen, corrigeren en wijzen op de (gedrag) regels.

Het SUS-team wordt vooral ingezet op hotspots. Een SUS-team signaleert misstanden en weet deze snel en op een vriendelijke maar effectieve wijze te voorkomen of te verhelpen. Als het advies van het SUS-team genegeerd wordt, of bij constatering van een misdrijf, wordt melding gemaakt bij de politie. Daar de Horeca ook veel voordelen van een dergelijk SUS-team ondervindt, willen we bij de besprekingen van het Horeca-convenant afspraken met de horeca maken over cofinanciering.

- **Werkbudget Jongerenwerk**

We zien regelmatig dat ideeën van jongeren niet ten uitvoer komen omdat er geen of te weinig budget is om dit te organiseren. Door het beschikbaar stellen van een activiteitenbudget in de subsidieregeling jongerenwerk kunnen we goede initiatieven en evenementen ondersteunen en de inbreng van jongeren daadwerkelijk benutten. Het initiatief daarvoor kan bij het jongerenwerk liggen, maar mogelijk ook bij een jongerenraad. We zouden hier een right-to-challenge of hackathon project van kunnen maken, waarbij het leukste idee wordt uitgevoerd.

- **Van 'Roosendaal voor Elkaar' naar 'Roosendaal voor Jou'**

Momenteel gebruiken we twee platforms om bekendheid te geven aan voorzieningen en activiteiten binnen de gemeente Roosendaal. We willen dit terugbrengen naar enkel het platform 'RoosendaalvoorJou' voor een heldere en eenduidige communicatie.

Alle voorzieningen en activiteiten die aangeboden worden in wijken en dorpen komen hierop samen. We vergroten het bereik en gebruik van het platform 'RoosendaalvoorJou' door in te zetten op marketing. We realiseren daarmee een groter en beter bereik van alle voorzieningen in het voorliggend veld. Het platform is een belangrijk middel voor versterking van de sociale cohesie en maatschappelijke participatie in wijken en dorpen. Het draagt bij aan de onderlinge verbondenheid in wijken en dorpen en de aanpak tegen eenzaamheid. We verhogen tijdelijk het subsidieplafond van de subsidie vrijwilligersondersteuning 2024-2027, zodat de subsidiepartner uitvoering kan geven aan onze eisen op basis van de noodzakelijke randvoorwaarden die we in kaart brengen en de overgang naar 'RoosendaalvoorJou' kan realiseren.

WAT MAG DIT KOSTEN?

Om onze ambities voor deze prioriteit te realiseren willen we de volgende middelen inzetten:

Leefbare en veilige buurten en dorpen	Structureel/ incidenteel	2024	2025	2026	2027
Doorontwikkeling camera-toezicht (formatie)	Structureel	170.000	170.000	170.000	170.000
Doorontwikkeling camera-toezicht (inhuur, afschrijving, etc.)	Structureel	154.000	306.000	112.000	112.000
Extra formatie keten toezicht en handhaving	Structureel	500.000	500.000	500.000	500.000
Voortzetten Sfeerbeheer (SUS-teams)	Structureel	70.000	10.000	10.000	10.000
Werkbudget Jongerenwerk	Incidenteel	50.000	50.000	50.000	
Van 'R'daal voor Elkaar' naar 'R'daal voor jou'	Incidenteel	40.000			
TOTAAL	Structureel Incidenteel	894.000 90.000	986.000 50.000	792.000 50.000	792.000

ONZE PRIORITEITEN

KADERNOTA 2024

2.3 | EEN INCLUSIEVE SAMENLEVING

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

In 2026 is de Roosendaalse samenleving inclusiever dan nu. Mensen kunnen gelijkwaardig meedoen op alle terreinen van het leven.

WAT GAAN WE DOEN?

We zetten de komende jaren in op de uitvoering van het programma Meedoen en Gelijke kansen. We willen dat iedereen in de gemeente Roosendaal dezelfde kansen en mogelijkheden heeft om mee te doen: "een inclusieve samenleving". Daarbij kiezen we ervoor om soms specifiek aandacht te hebben voor bepaalde groepen inwoners. Dat is nodig omdat zij vaker te maken hebben met vooroordelen en uitsluiting. Als we willen dat ook deze inwoners op een gelijkwaardige manier mee kunnen doen, zullen we extra in hen moeten investeren. Het programma kenmerkt zich door een integrale aanpak die door de verschillende beleidsvelden heen loopt en bestaat uit zes themalijnen waar verschillende projecten, acties en activiteiten in worden ondergebracht. De themalijnen zijn bepaald op basis van het collegeprogramma en input van partners in de gemeente.

- **THEMALIJN 1: De gemeente geeft het goede voorbeeld**

Binnen deze themalijn laten we zien dat de gemeente staat voor haar ambities voor een inclusieve samenleving. We ontwikkelen projecten, acties en activiteiten o.a. ten aanzien van ons beleid en dienstverlening en het meer divers en inclusiever maken van de gemeentelijke organisatie en (sport)evenementen.

- **THEMALIJN 2: Bestrijden van discriminatie en racisme**

Binnen deze themalijn ontwikkelen we projecten, acties en activiteiten waarbij we verenigingen en andere organisaties in onze gemeente ondersteunen bij het tegengaan van discriminatie en racisme. Ook hebben we hierin specifiek aandacht voor jongeren en de arbeidsmarkt.

- **THEMALIJN 3: Dementievriendelijke gemeente**

We zijn al actief als dementievriendelijke gemeente. Met de verwachte toename van het aantal inwoners met dementie zullen we onze inzet middels projecten, acties en activiteiten hierop de komende jaren binnen dit programma doorontwikkelen.

- **THEMALIJN 4: Toegankelijkheid en openbare ruimte**

Mee kunnen doen en toegankelijkheid zijn nauw met elkaar verbonden. Daarom is het belangrijk dat we binnen dit actiegebied aandacht hebben voor inwoners met een beperking. We ontwikkelen projecten, acties en activiteiten in lijn met het VN-verdrag handicap.

- **THEMALIJN 5: Regenbooggemeente Roosendaal**

Roosendaal is sinds 2019 deelnemer aan het programma Regenboogsteden. We zullen binnen deze themalijn onze acties en activiteiten ter bevordering van een LHBTI+ vriendelijke gemeente doorontwikkelen.

- **THEMALIJN 6: Gendergelijkheid**

We gaan ons inzetten om gendergelijkheid binnen onze gemeente te bevorderen. Binnen deze themalijn zullen we acties en activiteiten ontwikkelen t.a.v. vrouwen en de arbeidsmarkt, de veiligheid van meisjes en vrouwen en gendernormen.

WAT MAG DIT KOSTEN?

Om onze ambities voor deze prioriteit te realiseren willen we de volgende middelen inzetten:

Een inclusieve samenleving	Structureel/ incidenteel	2024	2025	2026	2027
Uitvoering themalijnen inclusiviteit	Incidenteel	550.000	550.000	550.000	
TOTAAL	Structureel Incidenteel	- 550.000	- 550.000	- 550.000	-

ONZE PRIORITEITEN

KADERNOTA 2024

2.4 | BESTAANSZEKERHEID VOOR ALLE INWONERS

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

De financiële problemen waar onze inwoners mee worstelen, worden veroorzaakt door de inflatie, stijgende energieprijzen en lonen die niet (volledig) meestijgen met de inflatie. Om mensen die hierdoor in de problemen komen goed te kunnen ondersteunen, is een stevige aanpak nodig. Zo kunnen zij een volgende stap in hun leven zetten, armoede en schulden voorkomen of de gevolgen daarvan verzachten.

Inwoners moeten weten dat de gemeente hen wil helpen en dat zij zich niet hoeven te schamen voor hun situatie. Als gemeente doen we wat we kunnen, zodat niemand zich zorgen hoeft te maken over een dak boven zijn hoofd, voldoende eten, toegang tot zorg, onderwijs, werk of dagbesteding. We willen dat inwoners zo vroeg mogelijk gebruikmaken van (subsidie)regelingen. De groep die hier behoefte aan heeft, groeit. De lokale organisaties die deze groep helpen, moeten hen eenvoudig kunnen doorverwijzen naar onze laagdrempelige informatie- en steunpunten in wijken en buurten.

WAT GAAN WE DOEN?

In de Programmabegroting hebben we structureel al € 1 miljoen beschikbaar gesteld voor deze prioriteit. Momenteel zetten we sterk in op kansengelijkheid en bestaanszekerheid voor iedereen. Iedere jongere heeft gelijke kansen en kan zich volledig ontwikkelen (ongeacht iemands achtergrond, financiële situatie, etc.). We willen dat het aantal jongeren met een startkwalificatie de komende jaren stijgt. We hebben er alle vertrouwen in dat dat met onze huidige inzet gaat lukken. We hadden een structureel bedrag hiervoor in de begroting opgenomen. We brengen dit terug naar een incidentele inzet voor 2024 en 2025 en bezien daarna of onze doelstellingen gehaald zijn en of eventueel aanvullende middelen nodig zijn.

WAT MAG DIT KOSTEN?

Om onze ambities voor deze prioriteit te realiseren willen we de volgende middelen inzetten:

Bestaanszekerheid voor alle inwoners	Structureel/ incidenteel	2024	2025	2026	2027
Startkwalificatie voor alle jongeren	Structureel Incidenteel	-250.000 250.000	-250.000 250.000	-250.000	-250.000
TOTAAL	Structureel Incidenteel	-250.000 250.000	-250.000 250.000	-250.000	-250.000

ONZE PRIORITEITEN

KADERNOTA 2024

2.5 | EEN GOEDE TOEKOMST VOOR ONZE KINDEREN

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Jongeren die opgroeien in armoede mogen geen verschil ervaren met hun leeftijdsgenoten. Ze moeten dus gewoon kunnen meedoen met activiteiten op school, sport, muziek, cultuur en andere activiteiten in hun vrije tijd. Hierdoor worden alle jeugdigen in Roosendaal volwassenen met (uitzicht op) een diploma, een baan en een vast inkomen.

WAT GAAN WE DOEN?

Bovenop de activiteiten uit de Programmabegroting 2023 gaan we met de volgende acties aan de slag:

- **Methodisch groepswork**

We vinden het belangrijk om iedere jongere gelijke kansen te bieden. Iemands achtergrond, het opleidingsniveau van zijn/haar ouders en hun financiële situatie mogen geen invloed hebben op iemands ontwikkeling. Om kinderen/jongeren die in een situatie verkeren waar toch tijdelijke ondersteuning voor hen of het systeem om hen heen gewenst is, zetten wij (via Don Bosco) pedagogisch beleid en ondersteuning (methodisch groepswork) in.

In de meerjarenbegroting hebben we met de volgende kosten geen rekening gehouden. Don Bosco maakte namelijk (om niet) gebruik van het pand naast het HUIS. Als gevolg van de verbouwing van het HUIS verhuisde Don Bosco naar de Suite en heeft de gemeente de verschuldigde huur gesubsidieerd. En als gevolg van de continu-roosters van de verschillende PO-scholen is de starttijd van Don Bosco vervroegd. Om de aansluiting met de scholen te behouden subsidiëren we ook de extra personeelskosten. Om het voorzieningenniveau te kunnen continueren vragen we €55.000 voor het methodisch groepswork.

- **Subsidieregeling Jongerenwerk (inclusief online jongerenwerk)**

De huidige subsidieregeling voor het jongerenwerk loopt van 2024 t/m 2027. In de begroting hebben we deze subsidieregeling opgenomen t/m 2026. Om te borgen dat we ook in 2027 voldoende middelen in de begroting hebben, nemen we hiervoor een bedrag op van € 750.000. Binnen dit bedrag is een deel bestemd voor online jongerenwerk (ca. € 70.000).

In een tijd waarin jongeren een steeds groter deel van hun dag doorbrengen op social media, is het voor professionals niet langer voldoende om alleen offline actief te zijn. De veranderende leef- en belevingswereld van jongeren vraagt om moderne professionals die het online domein als integraal onderdeel van hun werk beschouwen.

WAT MAG DIT KOSTEN?

Om onze ambities voor deze prioriteit te realiseren willen we de volgende middelen inzetten:

Een goede toekomst voor onze kinderen	Structureel/ incidenteel	2024	2025	2026	2027
Methodisch groepswork	Structureel	55.000	55.000	55.000	55.000
Subsidieregeling Jongerenwerk	Incidenteel				750.000
TOTAAL	Structureel Incidenteel	55.000	55.000	55.000	55.000 750.000

2.6 | ZICHTBAAR BETER ONDERHOUD

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

We willen dat Roosendaal een mooie, gezonde omgeving is waar mensen graag verblijven. Om dat te bereiken, maken we meer buurten veilig, klimaatbestendig, socialer en schoner. We zorgen voor meer groen, meer biodiversiteit en een inrichting die tegen hevige regenval en droogte kan.

In 2026 hebben we ook een netwerk van fietspaden aangelegd om prettig en veilig door de stad en naar de dorpen te fietsen. Binnen en tussen de wijken liggen ook aantrekkelijke wandelpaden.

Uiterlijk in 2050 zijn alle buurten en dorpen klimaatbestendig ingericht. In 2030 zijn we daar halverwege mee. We hebben dan geen last meer van wateroverlast, hittestress en droogte. De openbare ruimte is dan zo ingericht dat die altijd leefbaar en praktisch te onderhouden is.

WAT GAAN WE DOEN?

In de begroting 2023 is al een aantal acties opgenomen. Ook is in de begroting aangegeven dat we een werkprogramma gaan uitvoeren om een kwaliteitsslag in het openbaar gebied te realiseren. Ten tijde van de begroting wisten we echter nog niet welke financiële consequenties dit zou hebben. Inmiddels weten we dat wel en nemen we ons plan op in de Kadernota.

Momenteel worden de verhardingen (elementen, beton en asfalt) binnen de gemeente Roosendaal onderhouden op beeldkwaliteit C, met uitzondering van de verhardingen binnen de ring. Hier geldt een onderhoudsniveau van beeldkwaliteit B. We willen realiseren dat in heel de gemeente onze voet- en fietspaden op niveau B worden onderhouden. Dit vergt enerzijds een investering in de reconstructie; voet- en fietspaden moeten immers op een hoger niveau worden aangelegd. Daarna moeten deze voet- en fietspaden intensiever onderhouden worden om op niveau B te blijven. Onderdeel hiervan is dat ook alle halfverharde voetpaden binnen de bebouwde kom worden voorzien van een duurzame en CO₂-neutrale halfverharding. Deze halfverharding dient vervolgens niet op oproepbasis/klachtbasis te worden onderhouden, maar structureel. We laten de hogere kosten voor onderhoud meegroeien met het tempo van de investeringen.

ONZE
PRIORITEITEN

KADERNOTA 2024

Om te waarborgen dat onze openbare ruimte er schoon, heel en veilig uitziet, gaan we met behulp van de kwaliteitsslag openbare ruimte in 2024 zij aan zij aan de slag. De kwaliteitsslag biedt de mogelijkheid voor maatwerk door overleg tussen aannemers en inwoners. Hiermee kan per gebied het gewenste groenonderhoud (binnen de geldende kaders) worden gerealiseerd vanuit het principe belevend onderhoud. Aanvullend hierop zetten we een extra serviceploeg in om snel problemen en klachten op een participatieve wijze te verhelpen. Vanaf 2025 vullen we dit aan met nog een extra serviceploeg. Naast het groenonderhoud gaan we door inzet van een extra ploeg intensiever aan de slag met de aanpak van zwerfafval. Hiermee bereiken we door een gezamenlijke inzet met bewoners een schoon, heel en veilige stad en dorpen.

WAT MAG DIT KOSTEN?

Om onze ambities voor deze prioriteit te realiseren willen we de volgende middelen inzetten:

Zichtbaar beter onderhoud	Structureel/ incidenteel	2024	2025	2026	2027
Servicegericht werken (formatie) en inhuur extra ploeg aanpak zwerfafval	Structureel	402.500	645.000	645.000	645.000
Verhoging onderhoudsniveau (van C naar B) van voetpaden en fietspaden	Structureel	227.000	454.000	461.000	468.000
Inhaalslag investeringen beheerkalender '23-'26: van kwaliteitsniveau C naar B op voetpaden en fietspaden	Structureel	27.000	54.000	81.000	107.000
TOTAAL	Structureel Incidenteel	656.500 -	1.153.000 -	1.187.000 -	1.220.000 -

ONZE PRIORITEITEN

KADERNOTA 2024

2.7 | PRETTIG EN VEILIG DE WEG OP

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

In Roosendaal kunnen mensen op een prettige en veilige manier aan het verkeer deelnemen. We pakken onveilige wegen zichtbaar aan, zodat er minder ongevallen gebeuren en mensen zich veiliger voelen in het verkeer. Zo kunnen jong en oud veilig naar buiten blijven gaan.

De verkeersveiligheid verbeteren is maatwerk. We kijken in elke situatie wat er nodig is: de weg aanpassen en/of maatregelen nemen om het gedrag van weggebruikers te veranderen. Waar mogelijk spelen we in op landelijke ontwikkelingen, zoals op termijn een snelheid van 30 kilometer per uur in de bebouwde kom.

We boeken meetbare resultaten door gericht in te spelen op het aantal ongevallen op een plaats en de oorzaken ervan. In 2026 zijn acht verkeersonveilige locaties aangepakt en verbeterd.

WAT GAAN WE DOEN?

Voor de komende jaren is in de Programmabegroting reeds een jaarlijks werkbudget van € 250.000 toegekend voor onderzoek en kleinschalige maatregelen op gebied van verkeersveiligheid. Hieruit financieren we nieuwe schoolomgevingen (zoals opgestart in 2022) en kleinschalige maatregelen (laaghangend fruit), al dan niet in combinatie met onderhouds- of beheersmatige werkzaamheden. Onderstaande locaties willen we in 2024 aanpakken:

- **Aanpak locatie Boulevard:**

Uit onderzoek is gebleken dat grootschalige maatregelen alleen mogelijk zijn bij de verplaatsing van Aldi, Action en andere winkels. Daarom gaan we hier zorgen voor attentieverhogende maatregelen tussen de Van Gilselaan en de Wilhelminastraat.

- **Aanpak locatie Griendweg (wegvak Hoogstraat-Kalsdonksestraat):**

Hier gaan we quickwins verkennen en de mogelijkheid onderzoeken om hier een 30 km/h-zone van te maken. Daarnaast gaan we de rechtsafstrook op de Van Beethovenlaan naar de Griendweg afzetten.

- **Aanpak locatie wegvak Borchwerf:**

Hier gaan we de mogelijkheden verkennen voor visuele maatregelen (markering) en het verbeteren van de verlichting.

- **Inrichting 30 km/h uur zones op de Dunantstraat en Nispensestraat.**

Dit draagt bij aan de complete inrichting van 30 km/h zone binnen de RING.

- **Willem Dreesweg (tussen spoorlijn en de Leede (incl. kruising Bergrand):**

Hier gaan we oversteeklocaties van langzaam verkeer samenvoegen, in combinatie met onderhoud van fietspaden (van tegels naar asfalt).

WAT MAG DIT KOSTEN?

Om onze ambities voor deze prioriteit te realiseren willen we de volgende middelen inzetten:

Prettig en veilig de weg op	Structureel/ incidenteel	2024	2025	2026	2027
Aanpak locatie Boulevard	Incidenteel	10.000			
Aanpak locatie Griendweg	Incidenteel	10.000			
Aanpak locatie wegvak Borchwerf	Incidenteel	15.000			
Aanpak locaties, w.o. 30 km/h zones Dunantstraat, Nispensestraat, Willem Dreesweg (kapitaallast voor investering van € 514.000*)	Structureel	21.000	21.000	21.000	21.000
TOTAAL	Structureel Incidenteel	21.000 35.000	21.000 -	21.000 -	21.000 -

*Voor de aanpak van de Dunantstraat, Nispensestraat en Willem Dreesweg moeten we een investering doen van € 514.000. In de bovenstaande tabel zijn hiervan de kapitaallasten opgenomen.

ONZE PRIORITEITEN

KADERNOTA 2024

2.8 | RUIM BAAN VOOR FIETSERS

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

We willen dat je in Roosendaal prettig en veilig kunt fietsen, op goed onderhouden en veilige fietspaden met veel groen. Mensen gebruiken vaker de (elektrische) fiets en het lokale autogebruik neemt af.

WAT GAAN WE DOEN?

Het Integraal Fietsplan wordt in het najaar van 2023 voorgelegd aan de gemeenteraad. Om voortvarend met de acties aan de slag te kunnen gaan die hieruit voortkomen, nemen we een jaarlijks werkbudget op. Hiermee willen we ervoor zorgen dat de verkeersveiligheid voor fietsers verbetert.

WAT MAG DIT KOSTEN?

Om onze ambities voor deze prioriteit te realiseren willen we de volgende middelen inzetten:

Ruim baan voor fietsers	Structureel/ incidenteel	2024	2025	2026	2027
Werkbudget fietsplan	Structureel	100.000	100.000	100.000	100.000
TOTAAL	Structureel Incidenteel	100.000 -	100.000 -	100.000 -	100.000 -

ONZE PRIORITEITEN

KADERNOTA 2024

2.9 | GEZOND LEVEN ZO GEMAKKELIJK MOGELIJK MAKEN

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Samen met onze partners in de regio willen we de huidige focus op ziekte en zorg ombuigen naar het bevorderen van een positieve gezondheid. We ondersteunen inwoners zodat zij de regie over hun leven houden. Ouderen kunnen daardoor langer zelfstandig thuis wonen en deelnemen aan de samenleving. Daarnaast kiezen we ook bewust voor een perspectief voor de lange termijn, gericht op een gezonde generatie in 2040.

Als gemeente willen we binnen onze mogelijkheden maximaal bijdragen aan:

- Minder achterstanden op het gebied van gezondheid.
- Goede zorg en ondersteuning voor iedereen.
- Een sterkere mentale gezondheid en weerbaarheid voor onze jongeren.
- Voldoende mogelijkheden voor ontmoeting op buurtniveau.
- Woningen die aansluiten op de woonzorgbehoeften van onze inwoners.

WAT GAAN WE DOEN?

• Huishoudelijke ondersteuning

Nederlanders worden steeds ouder. Het resultaat van overwegend gezonde leefomstandigheden en steeds betere gezondheidszorg. Maar we worden niet alleen ouder, het aantal ouderen groeit de komende 20 jaar ook sterk. De verwachting daarbij is dat ouderen in toenemende mate een beroep zullen doen op ondersteuning en zorg. Om ouderen ook in de toekomst passende ondersteuning en zorg te kunnen bieden is een andere aanpak nodig dan nu. We moeten anders kijken naar ouder worden en ouder zijn. Inwoners moeten zich anders voorbereiden op deze fase van het leven. In 2024 gaan we de huishoudelijke ondersteuning, gebaseerd op de laatste ontwikkelingen, aanbesteden. Dit zal zich meer richten om samen met een oudere te werken aan herstel van zijn leven en zelfredzaamheid (reablement) en op deze wijze oudere inwoners zo onafhankelijk mogelijk te maken van zorg en zoveel en zo lang mogelijk (weer) zelf blijven doen.

- **Indicatieloos werken**

Mensen staan open voor begeleiding, maar het liefst zonder "gestickerd" te worden. Inwoners zijn geen "sticker" én willen ook niet als zodanig gezien worden. De financiering van het arrangement waarmee iemand binnenkomt, zegt zeker niet alles over de vraag en de intensiteit van de begeleiding. Het is niet altijd een juiste match. Soms is het budget te hoog en soms te laag. Een "doen wat nodig is aanpak" vinden wij ook niet passen binnen een arrangement. We willen om deze reden indicatieloos gaan werken. Het werken zonder indicaties vergt andere werkprocessen en aanpassingen binnen de bedrijfsvoering. Voor deze transitie vragen we voor 2024 een incidenteel budget van €50.000.

- **(Winter-)opvang dakloze arbeidsmigranten**

In de winterperiode vangen we dakloze arbeidsmigranten op. Vanuit deze winteropvang begeleiden we hen naar perspectief en we verminderen mede daardoor overlastsituaties door buiten slapende mensen. De kosten voor de winteropvang hebben we niet structureel begroot. Gelet op de nodige onzekerheden in huisvesting vragen we voor 2024 een incidenteel budget (€330.000) om dakloze arbeidsmigranten ook komend jaar op te vangen en tevens de mogelijkheden te bezien óf en hoe we structureel invulling kunnen geven aan deze problematiek.

WAT MAG DIT KOSTEN?

Om onze ambities voor deze prioriteit te realiseren willen we de volgende middelen inzetten:

Gezond leven zo gemakkelijk mogelijk maken	Structureel/ incidenteel	2024	2025	2026	2027
Huishoudelijke ondersteuning	Incidenteel	111.500			
Indicatieloos werken	Incidenteel	50.000			
Winteropvang	Incidenteel	330.000			
TOTAAL	Structureel	-	-	-	-
	Incidenteel	491.500	-	-	-

ONZE PRIORITEITEN

KADERNOTA 2024

2.10 | VERSNELLEN VAN DE ENERGIETRANSITIE EN KLIMAATADAPTATIE

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

In 2050 zijn we een energieneutrale en klimaatadaptieve gemeente. In 2030 hebben we deze doelstelling voor de helft bereikt.

Een van de belangrijkste doelen uit het Klimaatakkoord is het verminderen van onze CO₂-uitstoot: in 2030 met de helft ten opzichte van 1990. In 2050 moet de uitstoot van broeikasgassen met 95% afgenomen zijn. Ook zijn we in 2050 klimaatneutraal en is Roosendaal klimaatbestendig ingericht. Deze landelijke doelen uit het Klimaatakkoord en het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie hebben we vertaald naar regionale en lokale doelen. Deze zijn onder andere opgenomen in de Regionale Energiestrategie 2030 (RES), de Transitievisie Warmte (2021) en Roosendaal Natuurstad (2021). Om deze doelstellingen te halen, moeten we op een andere manier naar de stad en de dorpen kijken en op een andere manier wonen, produceren en gebruiken.

WAT GAAN WE DOEN?

Naast alle acties die al opgenomen zijn in de Programmabegroting, zetten we de komende periode in op de volgende acties:

- **We passen duurzame en biobased materialen toe**

Eén van de belangrijkste doelen uit het Klimaatakkoord is het verminderen van onze CO₂-uitstoot: in 2030 met de helft ten opzichte van 1990. In 2050 moet de uitstoot van broeikasgassen met 95% afgenomen zijn. Deze zijn vertaald naar de regionale en lokale doelen. De gemeente Roosendaal wil daarom graag duurzame en biobased materialen toepassen en dit combineren met een klimaatbestendige inrichting van het openbare gebied. Deze materialen dragen in hoge mate bij aan het verminderen van CO₂-uitstoot bij de productie. Hiervoor gaan we aannemers prikkelen om duurzamere materialen toe te passen en minder CO₂ uit te stoten bij de realisatie van projecten waarvoor de gemeente opdrachtgever is.

- **Evaluatie en aanpassing lokaal hitteplan:**

In de Programmabegroting hebben we reeds € 15.000 beschikbaar gesteld voor het opstellen van een lokaal hitteplan. Een jaarlijkse evaluatie is nodig om het hitteplan bij te kunnen stellen, bijvoorbeeld om de juiste doelgroepen te kunnen bereiken.

- **Nieuwe ronde stresstesten t.b.v. klimaatadaptatieplan:**

In 2050 wil de gemeente Roosendaal klimaatbestendig zijn en hiermee zijn we in 2030 halverwege. Om de doelen te bereiken is het cruciaal dat we het openbare gebied klimaatbestendig maken. De Nationale aanpak klimaatadaptatie gebouwde omgeving fase 1 beschrijft als tussendoel dat alle gemeenten onderzoeken in welke gebieden de grootste knelpunten kunnen ontstaan door klimaatverandering binnen hun grondgebied, voor zowel de openbare ruimte als de gebouwen. Het doel is daarmee dat alle gemeenten in 2027 een uitvoeringsplan klimaatadaptatie voor de gebouwde omgeving (=fysieke gebouw en de omgeving) gereed hebben. Voorts moeten er in 2025 een nieuwe ronde stresstesten zijn uitgevoerd. Inmiddels zijn de eerste stappen gezet om te komen tot een Klimaatadaptatieplan (gereed: begin 2024) met daaraan gekoppeld een uitvoeringsplan (gereed medio 2024). We streven ernaar het uitvoeringsplan begin 2025 te starten. We voegen € 50.000 aan het reeds toegekende budget toe voor het uitvoeren van de nieuwe ronde stresstesten.

- **Aanvullend onderzoek en doorontwikkeling KaaiDuurzaam:**

In KaaiDuurzaam (het voormalige EKP-gebouw) bieden we ruimte aan diverse duurzame initiatieven en ondernemers. In 2024 onderzoeken we hoe we KaaiDuurzaam verder zouden kunnen ontwikkelen.

- **Herallocatie middelen uit Investeringsfonds t.b.v. opstellen wijkuitvoeringsplannen (WUP's):**

In de begroting 2023 is € 1,2 miljoen uit het Investeringsfonds beschikbaar gesteld voor het opstellen van wijkuitvoeringsplannen. De plannen betreffen een uitwerking van de Transitievisie Warmte zoals voorgeschreven door het Rijk. De middelen betreffen echter personeelslasten, waardoor deze niet incidenteel gedekt kunnen en mogen worden. Omdat we van het Rijk middelen krijgen voor de formatie voor deze WUP's (CDOKE-middelen), dekken we deze lasten uit deze rijksmiddelen. Dat houdt in dat een bedrag van € 1,0 miljoen weer beschikbaar komt in het Investeringsfonds. (In 2022 zijn namelijk al wel lasten hiervoor geboekt.)

- **Verduurzaming gemeentelijke gebouwen en maatschappelijk vastgoed:**

Niet alle gemeentelijke panden en het aanwezige maatschappelijk vastgoed zijn op dit moment duurzaam gebouwd. Om verduurzaming van deze panden te bewerkstelligen nemen we een jaarlijks budget op van € 50.000.

- **Circulariteit:**

We willen de transitie maken naar een circulaire economie. Dat houdt o.a. in dat we steeds meer projecten (gebouwen/infra/gebieden) circulair willen maken. Hiervoor nemen we een jaarlijks budget op van € 50.000.

- **Dierenwelzijn:**

We willen voldoende capaciteit hebben voor dierenwelzijn. Daarom nemen we budget op voor formatie. Zo borgen we dat dierenwelzijn de aandacht krijgt die het nodig heeft.

WAT MAG DIT KOSTEN?

Om onze ambities voor deze prioriteit te realiseren willen we de volgende middelen inzetten:

Versnellen van de energietransitie en klimaatadaptatie	Structureel/ incidenteel	2024	2025	2026	2027
Toepassing duurzame en biobased materialen	Structureel	200.000	200.000	200.000	200.000
Lokaal hitteplan: evaluatie en aanpassing	Structureel	5.000	5.000	5.000	5.000
Nieuwe ronde stresstesten voor opstellen klimaatadaptatieplan	Incidenteel	50.000			
Aanvullend onderzoek en doorontwikkeling KaaiDuurzaam (EKP)	Incidenteel	70.000			
Herallocatie middelen uit Investeringsfonds t.b.v. opstellen WUP's	Incidenteel	-1.000.000			
Verduurzaming gemeentelijke gebouwen en maatschappelijk vastgoed	Structureel	50.000	50.000	50.000	50.000
Circulariteit	Structureel	50.000	50.000	50.000	50.000
Formatie t.b.v dierenwelzijn	Structureel	35.000	35.000	35.000	35.000
TOTAAL	Structureel Incidenteel	340.000 -880.000	340.000	340.000	340.000

Naast onze eigen middelen die we willen inzetten, ontvangen we ook van het Rijk middelen. Dit zijn middelen uit de 'Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid' (CDOKE-middelen). Voor de jaren 2023, 2024 en 2025 ontvangt onze gemeente een totaalbedrag van € 4.294.486. Deze middelen mogen we inzetten voor formatie en onderzoek in het kader van energietransitie en klimaatadaptatie. De inzet van deze middelen zullen we zo snel mogelijk via een apart raadsvoorstel voorleggen aan de raad.

ONZE PRIORITEITEN

KADERNOTA 2024

2.11 | PERSPECTIEF VOOR HET **LANDELIJK GEBIED**

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

We willen een toekomstbestendig buitengebied. Daarin zijn ecologie en economie met elkaar in evenwicht. De kwaliteit van de natuur is op orde en het watersysteem is robuust en gezond. In 2050 is ons buitengebied klimaatneutraal.

Met alle betrokken partijen werken we aan een gedeeld toekomstbeeld voor het buitengebied. Dit doen we in stappen, per deelgebied. In 2024 is dit plan klaar en starten we met de uitvoering, die in 2026 in volle gang is.

WAT GAAN WE DOEN?

- **Uitvoeren visie grensovergang Essen:**

In de begroting hebben we geld beschikbaar gesteld voor het opstellen van de gebiedsvisie grensovergang Nispen-Essen. In 2024 en 2025 gaan we deze visie uitvoeren.

- **GGA Brabantse Wal:**

We nemen deel aan de Gebiedsgerichte aanpak (GGA) Brabantse Wal. De verkenningsfase is in december 2022 afgerond en 2023 wordt benut om te komen tot een visie op het plangebied. Bij de GGA zijn alle gebiedspartners vertegenwoordigd. De visie geeft aan waar we in het gebied naar toe willen: welke keuzes maken we? Na de visievorming volgt de planuitwerking die uiteindelijk tot realisatie leidt. Dit zal aanvangen in 2024. Vanuit deze GGA hebben we in Roosendaal een ontwikkelopgave van ca. 650 ha. natuur. Hier gaan we in 2024 en 2025 mee aan de slag.

Op de langere termijn moeten we deze gebieden ook beheren. Hiervoor nemen we vanaf 2026 een budget op.

- **Inrichting van het landelijk gebied, bos en natuur:**

Er is een grote druk op de beschikbare ruimte in het landelijk gebied. Er is meer ruimte nodig voor natuur en bossen. Als gemeente zijn wij verantwoordelijk voor de ruimtelijke ordening, het verlenen van vergunningen, het bevorderen van de biodiversiteit, economie en recreatie. Om tot een goede en gedragen inrichting van het landelijk gebied te komen willen we als gemeente o.a. keukentafelgesprekken met de ondernemers in dat gebied voeren om samen met hen te onderzoeken welk perspectief er voor de agrarische sector is. Om dit zorgvuldig te doen is extra formatie nodig.

• WAT MAG DIT KOSTEN?

Om onze ambities voor deze prioriteit te realiseren willen we de volgende middelen inzetten:

Perspectief voor het Landelijk Gebied	Structureel/ incidenteel	2024	2025	2026	2027
Uitvoeren visie grensovergang Essen	Incidenteel	50.000	50.000		
Uitwerking en realisatie gebiedsgerichte aanpak Brabantse Wal (aandeel R'daal)	Incidenteel	120.000			
Ontwikkeling 650 ha. natuur	Incidenteel	250.000	250.000		
Beheerkosten natuur na aanleg	Structureel			5.000	10.000
Formatie t.b.v. landelijk gebied, bos en natuur	Structureel	160.000	160.000	160.000	160.000
TOTAAL	Structureel	160.000	160.000	165.000	170.000
	Incidenteel	420.000	300.000	-	-

ONZE PRIORITEITEN

KADERNOTA 2024

2.12 | STIMULANS VOOR KUNST EN CULTUUR

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Roosendaal heeft een volwaardig cultuuraanbod dat steeds aansluit bij de beleving van mensen. Dat vraagt om een culturele sector die onderscheidend is en is gericht op cultuurdeelname en beleving. We houden vast aan onze identiteit, want inwoners zijn tevreden over de typisch Roosendaalse evenementen. Daarbovenop voegen we een interessant en aansprekend aanbod toe.

Vooraf voor jeugd en volwassenen tot 45 jaar zorgen we voor meer culturele binding. Culturele activiteiten vind je niet alleen in de schouwburg en de musea, maar juist ook in de buurten en dorpen. Zo stimuleren we sociale contacten en sociale cohesie. Een kwart van onze inwoners vindt dat hij/zij in een ongezellige buurt woont met weinig tot geen saamhorigheid. Dat willen we verbeteren.

In 2026 hebben we meer lokale, nationale en internationale bezoekers. We hebben spraakmakende exposities met historische verhalen, hedendaagse kunst en meer opzienbarende kunst in de openbare ruimte. We experimenteren met kunstvormen en nodigen jongeren en scholen uit om met ons mee te denken. Waar mogelijk starten we alvast met proeftuinen, vouchers en herstelacties na corona. Alle vormen van cultuur worden beoefend in de stad, de wijken en de dorpen. Inwoners krijgen de kans om hun talenten te ontwikkelen door met kunst en cultuur aan de slag te gaan.

WAT GAAN WE DOEN?

De uitwerking van de ambities vanuit deze prioriteit zijn reeds geconcretiseerd in de Programmabegroting 2023. Een belangrijke aanvulling voor 2024 en volgende jaren is dat we ook de verbindingstafel Cultuur structureel willen financieren. De verbindingstafel is een netwerk van inwoners en ondernemers die een bijdrage gaan leveren aan het realiseren van het speerpunt Stimulans voor Cultuur en het nieuw te schrijven cultuurbeleid.

WAT MAG DIT KOSTEN?

Om onze ambities voor deze prioriteit te realiseren willen we de volgende middelen inzetten:

Stimulans voor kunst en cultuur	Structureel/ incidenteel	2024	2025	2026	2027
Verbindingstafel cultuur	Structureel	10.000	10.000	10.000	10.000
TOTAAL	Structureel Incidenteel	10.000 -	10.000 -	10.000 -	10.000 -

2.13 | RUIMTE VOOR ONTSPANNING EN VERMAAK

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

In Roosendaal en omgeving zijn goede en aansprekende voorzieningen voor ontspanning en vrije tijd. Daardoor is het aantrekkelijk om hier te (komen) wonen. Het aanbod is divers. Locaties voor (buiten)sport, parken en een netwerk van fiets- en voetpaden nodigen uit tot een actieve leefstijl. (Commerciële) voorzieningen trekken bezoekers van binnen én buiten de regio en geven een impuls aan de lokale economie. Attracties en evenementen bieden het hele jaar door vertier aan jong en oud. Speciaal voor jongeren biedt Roosendaal innovatieve mogelijkheden op het gebied van gaming en urban sports. Het culturele aanbod is leerzaam en biedt ontspanning aan alle inwoners van de regio.

WAT GAAN WE DOEN?

- **Roosendaal Binnenstad BV**

In 2023 hebben we Roosendaal Binnenstad BV geëvalueerd. We gaan hierna bezien welke samenwerkingsvorm het beste past bij onze ambities. Duidelijk is dat we de samenwerking met het netwerk van ondernemers in de binnenstad behouden.

- **Uitfaseren ROOS24**

We gaan op basis van resultaten en opgedane ervaringen met ingang van 2024 stoppen met de Roospas. De komende jaren is nog wel budget nodig om dit op een goede wijze af te ronden.

- **Compensatie parkeren koopzondag**

We willen de compensatie voor parkeren op zondag voorlopig continueren. Dit om ervoor te zorgen dat met name inwoners en bezoekers van buiten Roosendaal het centrum makkelijk kunnen bereiken. De compensatie willen we voorlopig voor 1 jaar continueren en hierna vanuit de nieuwe parkeervisie bezien wat de meerjarige financiële consequenties hiervoor zullen zijn.

- **Evenementenbudget**

In de begroting 2023 was vermeld dat we komen met een geactualiseerd evenementenbeleid, passend bij de ambities waar naast de belangrijke kleine evenementen ook voldoende middelen zijn om nationale en internationale (topsport)evenementen te organiseren. Vanuit het investeringsfonds willen we hiervoor € 1 miljoen vrijmaken. Deze middelen zullen op basis van een goed afgewogen programmering worden ingezet.

- **Onderhoud toeristische bewegwijzering**

Zoals vermeld in de Programmabegroting 2023 brengen we toeristische bewegwijzering aan in de stad, de dorpen en in het buitengebied. Voor een goede instandhouding van de bewegwijzering is jaarlijks een bedrag van € 5.000 nodig voor het onderhoud.

- **Herinrichting en parkmanagement Leisurepark**

Samen met ondernemers concretiseren we in 2023 verschillende plannen zoals opgenomen in de Gebiedsvisie Leisurepark Roosendaal. We willen hiermee de aantrekkelijkheid en veiligheid vergroten. Daarom zijn middelen nodig voor de herinrichting van Leisurepark de Stok voor de komende drie jaar. De ondernemers financieren de helft van de te maken kosten. Hiernaast willen wij, net als bij andere bedrijventerreinen, structureel een bedrag bijdragen voor parkmanagement.

WAT MAG DIT KOSTEN?

Om onze ambities voor deze prioriteit te realiseren willen we de volgende middelen inzetten:

Ruimte voor ontspanning en vermaak	Structureel/ incidenteel	2024	2025	2026	2027
Roosendaal Binnenstad BV	Incidenteel	75.000			
Uitfaseren ROOS24	Incidenteel	30.000	30.000		
Compensatie parkeren koopzondag	Incidenteel	150.000			
Evenementenbudget	Incidenteel	1.000.000			
Onderhoud toeristische bewegwijzering	Structureel	5.000	5.000	5.000	5.000
Bijdrage parkmanagement (cofinanciering)	Structureel	40.000	40.000	40.000	40.000
Herinrichting Leisurepark met cofinanciering	Structureel	135.000	135.000	110.000	
TOTAAL	Structureel/ Incidenteel	180.000 1.255.000	180.000 30.000	155.000 -	45.000 -

ONZE PRIORITEITEN

KADERNOTA 2024

2.14 | TALENTEN, GOUDEN HANDEN EN KNAPPE KOPPEN

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Gouden handen en knappe koppen houden de stad, de dorpen en de regio draaiend. We hebben behoefte aan voldoende goed geschoolde professionals, zoals zorgmedewerkers, installateurs en IT'ers. Deels zijn die talenten er al, in West-Brabant en in Roosendaal. Ze worden opgeleid in onze mbo- en hbo-instellingen en worden tijdens hun loopbaan bijgeschoold bij bedrijven en zorginstellingen. We hebben echter nog méér talenten nodig. En: we willen de talenten die we hier opleiden ook behouden voor Roosendaal en de regio.

Om dat te bereiken, moeten we zorgen voor een aantrekkelijke leefomgeving met voldoende geschikte woningen op de juiste plek. Het vraagt ook om een goede waardering voor mbo- en hbo-banen. Ook uitstekend onderwijs is een voorwaarde. Dat moet aansluiten bij de vraag van inwoners en bedrijven, en moet nieuwe studenten inspireren, boeien en verleiden om naar Roosendaal te komen. Werknemers krijgen kansen om een leven lang te leren. Inspiratie bieden we ook door meer topsportfaciliteiten en -evenementen naar Roosendaal en de regio te halen.

WAT GAAN WE DOEN?

- **Triple Helix**

We ondersteunen onze ondernemers en bieden ruimte voor innovatieve startups. Samen met het onderwijs en (bestaande en nieuwe) ondernemers zetten we in op innovatie en (talent)ontwikkeling. Daarbij maken we de verbinding met de regionale triple helix (Economic Board West-Brabant) en de programma's binnen Rewin. Lokaal versterken we de verbinding tussen de ondernemers, onderwijs en overheid (triple helix). Hiervoor trekken we een regisseur aan.

- **Fontys Partnership**

Met Fontys hebben we een partnership afgesloten. Op deze manier hebben we een directe relatie met deze onderwijsinstelling en kunnen we studenten onder de aandacht brengen bij onze lokale ondernemers voor stages en (afstudeer-)opdrachten. Daarnaast kunnen deze studenten kennis maken met onze gemeente.

- **Uitvoering beleid Roosendaals topsportklimaat**

In de Programmabegroting 2023 is opgenomen dat we met een nieuw topsportbeleid komen. Na vaststelling van het topsportbeleid hebben we ook werkbudget nodig om acties in gang te kunnen zetten.

- **Inzet beleidsadviseur Arbeidsmarkt en Onderwijs**

Voor een goede verbinding tussen het (beroeps)onderwijs en de arbeidsmarkt willen we een beleidsadviseur aantrekken die een aanjaagfunctie zal vervullen. Dit ligt ook in lijn met de ambitie vanuit de prioriteit Gouden handen en knappe koppen.

WAT MAG DIT KOSTEN?

Om onze ambities voor deze prioriteit te realiseren willen we de volgende middelen inzetten:

Talenten, gouden handen en knappe koppen	Structureel/ incidenteel	2024	2025	2026	2027
Regisseur Triple Helix (formatie)	Structureel	50.000	50.000	50.000	50.000
Fontys Partnership	Structureel	90.000	90.000	90.000	90.000
Uitvoering beleid Roosendaals topsportklimaat	Structureel	20.000	20.000	20.000	20.000
Inzet beleidsadviseur Arbeidsmarkt en Onderwijs (formatie)	Structureel	90.000	90.000	90.000	90.000
Studiebudget De Wig	Incidenteel	25.000			
TOTAAL	Structureel Incidenteel	250.000 25.000	250.000 -	250.000 -	250.000 -

ONZE PRIORITEITEN

KADERNOTA 2024

2.15 | OP REIS NAAR DE STAD EN DORPEN VAN DE **TOEKOMST**

WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Roosendaal ontwikkelt zich verder tot een vitale, leefbare en evenwichtige gemeente met een leidende positie in de regio. We geven onze voorzieningen een impuls en maken ze aantrekkelijker voor inwoners en bezoekers. Daarnaast gaan we veel nieuwe woningen bouwen. Dat geeft ons meteen de gelegenheid om gericht te sturen op een grotere verscheidenheid qua inwoners van buurten en dorpen. Daarmee bevorderen we de leefbaarheid en sociale veerkracht. Dat draagt op zijn beurt bij aan gelijke kansen voor kinderen, bijvoorbeeld in integrale kindcentra.

Daarnaast creëren we een stevige basis van brede ontmoetingsplekken in de wijken, waar mensen zinvol hun dag kunnen doorbrengen en tegelijkertijd vaardigheden en talenten kunnen ontwikkelen om mee te doen op de arbeidsmarkt en in de samenleving. Zo draagt groei ook bij aan leefbaarheid en veiligheid, en aan perspectief voor iedereen. Groei helpt verder om sneller maatregelen te treffen op het gebied van klimaatadaptatie, biodiversiteit, mobiliteit een gezonde leefstijl en ontmoeting.

WAT GAAN WE DOEN?

- **Programmabreed**

De prioriteit "Op reis naar de stad en dorpen van de toekomst" (Schaalsprong) is op een programmatische wijze opgepakt. Er is een start gemaakt met een concreet programma-plan. Het doel is om medio 2024 te komen met "Roosendaal 2040". Wij zorgen ervoor dat inwoners, ondernemers en u als gemeenteraad actief zullen worden betrokken in dit proces. We doen dit met ambitie en lef en samen met een drietal partners van naam. We gaan met hen aan de slag op het gebied van dataonderzoek, scenariovorming, participatie en de ruimtelijke vertaling. Al deze activiteiten passen binnen de programmabegroting.

Om onze ambities waar te maken voor de stad en dorpen van de toekomst is het van groot belang om onze regionale en landelijke positie te versterken. Met de kadernota hebben wij een aantal onderwerpen verder geconcretiseerd die aanvullende middelen vragen. In totaal is hiervoor € 190.000 voor onder andere het aanstellen van een verkenner uitplaatsing emplacement en het actief bijdragen en meedoen aan het programma van Regio- en Citydeals van het Ministerie van BZK. Hiermee kunnen we vanuit verschillende beleidsterreinen met ministeries, steden en andere partners specifieke opgaven uitwerken. Op de Citydeal Dynamische Binnensteden zijn wij inmiddels aangehaakt.

Deze actieve samenwerking kan naast kennisdeling ook rijkssubsidies opleveren die goed aansluiten op onze ontwikkelingen. Met de Citydeal zien wij goede aansluiting met onze omgevingsvisie 'de Verbonden Stad', het ontwikkelplan Rondje Roosendaal, het uitvoeringsprogramma R.O.O.S. en nog meer relaties vanuit de prioriteit Schaal-sprong. Hiernaast is de Roosendaalse binnenstad, en met name de stationsomgeving in de Regionale Verstedelijkingsstrategie van de Stedelijke Regio West-Brabant West aangeduid als een kansrijke locatie voor ruimtelijke ontwikkeling. Door middel van regionale en landelijke samenwerking zorgen we voor de juiste omstandigheden om de nodige stappen te kunnen zetten met onze ambities.

- **Woontransitie**

Vanuit onze woonzorgvisie willen we dat woningen aansluiten op de woonzorgbehoeften van onze inwoners. Een belangrijk punt uit deze visie is het ontwikkelen van woonzorgconcepten. Aan de hand van een beoordelingskader gaan we de woonzorgconcepten toetsen aan de behoeften en wensen van de samenleving. Dit doen we samen met ambassadeurs uit onze stad. Op deze manier gaan we samen met de woningbouwcorporaties inwoners naar de juiste woning toe leiden in het kader van zorgwoningen en het aanbod van koopgarantwoningen.

- **Organisatie VNG Congres**

Onze gemeente heeft de ambitie om, samen met de gemeente Bergen op Zoom, het VNG-congres in 2025 te organiseren. Dit biedt een mooie kans om onze regio op de kaart te zetten. Ook onze lokale ondernemers (horeca, middenstand, toerisme) kunnen hiervan mee profiteren.

WAT MAG DIT KOSTEN?

Om onze ambities voor deze prioriteit te realiseren willen we de volgende middelen inzetten:

Op reis naar de stad en dorpen van de toekomst	Structureel/ incidenteel	2024	2025	2026	2027
Schaalsprong programmabreed	Structureel	25.000	190.000	190.000	190.000
Woontransitie	Structureel	50.000	50.000	50.000	50.000
Organisatie VNG Congres	Incidenteel		250.000		
TOTAAL	Structureel	75.000	240.000	240.000	240.000
	Incidenteel	-	250.000	-	-

OVERIG

2.16 | OVERIGE VOORSTELLEN (NIET GEKOPPELD AAN ONZE PRIORITEITEN)

In dit onderdeel nemen we voorstellen op die niet direct gekoppeld zijn aan één van onze 15 prioriteiten, maar die wel belangrijk zijn voor de uitvoering van onze wettelijke taken. We hebben deze voorstellen in onderstaande tabel opgenomen.

Overige voorstellen	Structureel/ incidenteel	2024	2025	2026	2027
Onderwijshuisvesting: duurzaamheidsmaatregelen bestaande gebouwen	Structureel	-	114.000	114.000	114.000
Onderwijshuisvesting: duurzaamheidsmaatregelen nieuwe scholen (volledig energieneutraal i.p.v. bijna energieneutraal)	Structureel	-	79.000	166.000	166.000
Extra budget Herdenken en Vieren (80 jaar bevrijding)	Incidenteel	100.000	-	-	-
WIA-advies	Structureel	37.000	37.000	37.000	37.000
ICT Hardware	Structureel	175.000	175.000	175.000	175.000
Verhoging vergoeding burgerradsleden	Structureel	8.000	8.000	8.000	8.000
Raads2daagse	Incidenteel	25.000	-	-	-
Extra benodigde formatie (10 fte)	Structureel	543.000	560.000	560.000	560.000
TOTAAL	Structureel	763.000	973.000	1.060.000	1.060.000
	Incidenteel	125.000	-	-	-

TOELICHTING BOVENSTAANDE TABEL:

- **Onderwijshuisvesting**

Voor schoolgebouwen die niet in aanmerking komen voor vervanging, vanwege de goede staat en leeftijd van de locaties kunnen aanvullende duurzaamheidsmaatregelen (EML) genomen worden. Deze maatregelen zijn voor betreffende schoolgebouwen voorzien in 2025. Totaal gaat het om een investering van € 1,7 miljoen voor 7 schoolgebouwen. Uitgaande van een afschrijvingstermijn van 15 jaar, leidt dit tot een structurele last vanaf 2025 van € 114.000.

Het huidige beleid van de gemeente is "Frisse scholen B en Bijna Energieneutraal (Beng)". Gezien de aanscherpingen in wetgeving, de duurzaamheidsambities van de gemeente en het feit dat een schoolgebouw er circa 40 jaar staat, kan besloten worden dit uitgangspunt te wijzigen naar volledig energieneutraal (Eng) te bouwen. Naar de huidige inzichten betekent dat het realiseren van een schoolgebouw dat aan deze eisen voldoet circa 20% duurder is. Qua locaties die mogelijk in aanmerking komen hanteren we als uitgangspunt dat dit enkel geldt voor scholen die in 2025 of later worden opgeleverd. De andere scholen zijn (waarschijnlijk) al te ver in hun planvorming. Financieel betekent dit structureel hogere kapitaallasten, oplopend van €79.000 in 2025 naar €166.000 in 2027 (en vanaf 2028 € 210.000).

- **Extra budget Herdenken en Vieren (80 jaar bevrijding)**

We gaan zowel in de stad als dorpen op gepaste wijze 80 jaar bevrijding vieren met diverse activiteiten. Zo is het idee om het Bevrijdingsconcert twee keer uit te voeren, zodat nog meer inwoners van de gemeente de gelegenheid krijgen dit bij te wonen en wordt gedacht om de bevrijding van de stad en dorpen in combinatie met de Bevrijdingsroute 'na te spelen'. We leggen een accent op educatie (in het bijzonder op de scholen). De bevrijding van de stad en dorpen in 1944 is een belangrijk onderdeel van de geschiedenis van Roosendaal (het Verhaal van Roosendaal) en vragen we hiervoor een incidenteel budget van €100.000.

- **WIA-advies**

Een aantal jaren geleden heeft de gemeente besloten om over te gaan op eigen risicodragerschap voor medewerkers die ziek uit dienst gaan. Een gevolg van deze keuze is dat de verantwoordelijkheid voor de begeleiding van deze ex-werknemers bij ons als voormalig werkgever ligt. Hiervoor gaan we gebruik maken van de diensten van een gespecialiseerde partij (WIA-advies), zodat we op die manier voldoen aan de eisen rondom de uitvoering van onze wettelijke verplichtingen. De kosten hiervoor bedragen €37.000 per jaar.

- **ICT-hardware**

Het afgelopen jaar hebben we geconstateerd dat door de hoge inflatie ook de kosten voor hardware (laptops/beeldschermen en telefoons) zijn toegenomen. Daarnaast hebben we extra kosten door de toename van het aantal personeelsleden en de verstrekking van beeldschermen voor hybride werken. Het extra benodigde budget voor de ICT-werkplek (voor 2024 e.v.) begroten we op een bedrag van €175.000.

- **Verhoging vergoeding raadsleden**

De vergoeding aan burgerraadsleden voor het deelnemen aan commissievergaderingen is in de Verordening rechtspositie raads- en burgerraadsleden verhoogd van € 50 per naar € 112,31 per vergadering. Hiermee is de vergoeding gelijk aan wat landelijk gebruikelijk is. Iedere fractie mag 2 burgerraadsleden aanstellen. In theorie dus 20 in totaal. Op dit moment zijn er 10 burgerraadsleden aangesteld. Op basis van de aanwezigheid van burgerraadsleden in commissievergaderingen in deze raadsperiode worden de extra kosten begroot op € 8.000 (structureel).

- **Raads2daagse**

Tweejaarlijks (in het verkiezingsjaar 2022 en derde jaar van de bestuursperiode 2024) wordt de Raads2Daagse georganiseerd. Deze tweedaagse geldt als teambuilding met een inhoudelijk programma gericht op het functioneren van en het samenspel binnen de gemeenteraad. De kosten hiervoor bedragen € 25.000 (incidenteel).

- **Extra formatie**

Naast de uitvoering van ons Collegeprogramma zijn er ook medewerkers nodig om onze reguliere taken uit te voeren. Veel medewerkers zijn momenteel bezig met het uitwerken van onze prioriteiten. Hierdoor staan de reguliere taken onder druk. Om dit op te vangen is extra formatie nodig. Het betreft hier vooral ondersteunende functies.

FINANCIËN

KADERNOTA 2024

3.1 | BENODIGDE FINANCIËLE MIDDELEN VOOR ONZE PRIORITEITEN

In hoofdstuk 2 hebben wij per prioriteit aangegeven welke acties en activiteiten wij willen uitvoeren om de ambities uit ons Collegeprogramma in te vullen. In onderstaande tabel hebben wij de structurele financiële consequenties van deze voorstellen geclusterd per prioriteit:

Voorgestelde inzet van financiële middelen per prioriteit (structureel)	2024	2025	2026	2027
1. Een betrouwbare en gastvrije gemeente	862.000	997.000	962.000	912.000
2. Leefbare en veilige buurten en dorpen	894.000	986.000	792.000	792.000
3. Een inclusieve samenleving	-	-	-	-
4. Bestaanszekerheid voor alle inwoners	-250.000	-250.000	-250.000	-250.000
5. Een goede toekomst voor onze kinderen	55.000	55.000	55.000	55.000
6. Zichtbaar beter onderhoud	656.500	1.153.000	1.187.000	1.220.000
7. Prettig en veilig de weg op	21.000	21.000	21.000	21.000
8. Ruim baan voor fietsers	100.000	100.000	100.000	100.000
9. Gezond leven zo gemakkelijk mogelijk maken	-	-	-	-
10. Versnellen van de energietransitie en klimaatadaptatie	340.000	340.000	340.000	340.000
11. Perspectief voor het landelijk gebied	160.000	160.000	165.000	170.000
12. Stimulans voor kunst en cultuur	10.000	10.000	10.000	10.000

Voorgestelde inzet van financiële middelen per prioriteit (structureel)	2024	2025	2026	2027
13. Ruimte voor ontspanning en vermaak	180.000	180.000	155.000	45.000
14. Talenten, gouden handen en knappe koppen	250.000	250.000	250.000	250.000
15. Op reis naar de stad en dorpen van de toekomst	75.000	240.000	240.000	240.000
16. Overige voorstellen, niet gekoppeld aan de prioriteiten	763.000	973.000	1.060.000	1.060.000
Totaal Inzet financiële middelen voor prioriteiten (structureel)	4.116.500	5.215.000	5.087.000	4.965.000

In deze tabel zijn alleen de structurele financiële consequenties opgenomen. Structurele lasten moeten we dekken uit structurele middelen. In de volgende paragraaf gaan we in op de beschikbare structurele middelen. In paragraaf 3.4 komen de incidentele lasten aan bod.

FINANCIËN

3.2 | BESCHIKBARE FINANCIËLE MIDDELEN

In deze paragraaf geven we aan welke structurele financiële middelen we komende jaren tot onze beschikking hebben. Enerzijds wordt dit bepaald door de positieve begrotingssaldi uit de Programmabegroting 2023 en de middelen die we van het Rijk ontvangen via de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Dit hebben we in onderstaande tabel aangegeven als beschikbare middelen (A).

Anderzijds hebben we ook te maken met autonome ontwikkelingen (B in onderstaande tabel) en reeds genomen besluiten (C) die een deel van deze middelen weer innemen. Samenvattend ziet dat er als volgt uit:

Beschikbare financiële ruimte	2024	2025	2026	2027
Begrotingssaldi + algemene uitkering (A)	13.310.000	20.384.000	13.617.000	14.273.000
Autonome ontwikkelingen (B)	-5.612.000	-6.376.000	-7.239.000	-7.681.000
Reeds genomen besluiten (C)	-595.000	-595.000	-595.000	-595.000
Totaal Beschikbare financiële ruimte	7.103.000	13.413.000	5.783.000	5.997.000

In 2024 hebben we dus een bedrag van ruim € 7 miljoen beschikbaar voor nieuw beleid. Dit loopt af in de jaren die volgen. In 2027 is er bijna € 6 miljoen beschikbaar.

Hieronder lichten we de begrotingssaldi + algemene uitkering (A), de autonome ontwikkelingen (B) en de reeds genomen besluiten (C) verder toe.

A. Begrotingssaldi + algemene uitkering

In november 2022 heeft de gemeenteraad de Programmabegroting 2023 vastgesteld. De begroting liet meerjarig begrotingsoverschotten zien. Deze overschotten vormen het uitgangspunt bij het opstellen van de Kadernota 2024.

Na de vaststelling van de begroting zijn de decembercirculaire 2022 en de meicirculaire 2023 verschenen. De effecten daarvan nemen we ook mee in de bepaling van onze financiële middelen. Vervolgens ontstaan de bedragen die we de komende jaren beschikbaar hebben:

A. Begrotingsaldi + algemene uitkering	2024	2025	2026	2027
Saldi Programmabegroting 2023 (meerjarenraming 2024-2027)	8.947.000	15.977.000	10.533.000	6.539.000
Decembercirculaire 2022	52.000	55.000	53.000	53.000
Meicirculaire 2023	4.311.000	4.352.000	3.031.000	7.681.000
Totaal Begrotingsaldi + algemene uitkering	13.310.000	20.384.000	13.617.000	14.273.000

NB. De analyse en de effecten van de meicirculaire 2023 worden in een aparte raadsmededeling aan de raad kenbaar gemaakt.

B. Autonome ontwikkelingen

Het totaal van de autonome ontwikkelingen bedraagt in 2024 € 5,6 miljoen. Dit betreft ontwikkelingen waar we als gemeente geen of nauwelijks invloed op hebben of het betreft aanpassingen van ingezet beleid, waarvan de financiële consequenties structureel doorwerken. In onderstaande tabel zijn de autonome ontwikkelingen weergegeven. Onder de tabel worden de afzonderlijke posten toegelicht.

B. Autonome ontwikkelingen	2024	2025	2026	2027
a. Correctie: exploitatielasten panden Vlietpark uit algemene reserve	126.000	126.000	126.000	126.000
b. Structurele effecten Voorjaarsbrief	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
c. Begrotingen Gemeenschappelijke Regelingen	1.300.000	1.600.000	1.900.000	2.200.000
d. Loonkosten Personeel (nieuwe CAO)	2.392.000	2.518.000	2.667.000	2.742.000
e. Loonkosten Personeel (n.a.v. eerdere nog niet verwerkte besluiten)	218.000	222.000	226.000	231.000
f. Structurele effecten opheffen Bestemmingsres. Onderwijshuisvesting	109.000	120.000	106.000	106.000
g. Structurele effecten indexeren lopende kredieten t/m HPO 2023	23.000	41.000	92.000	154.000
h. Effecten fasering oplevering schoolgebouwen	-/- 864.000	-/- 559.000	-/- 186.000	-/- 186.000

B. Autonome ontwikkelingen	2024	2025	2026	2027
i. Reserveren budgetruimte t.b.v. IHP (uitvoering HPO vanaf 2024)	PM	PM	PM	PM
j. Indexering WMO Hulpmiddelen	175.000	175.000	175.000	175.000
k. Indexering JeugdBescherming Brabant	65.000	65.000	65.000	65.000
l. Indexering JeugdzorgPlus	341.000	341.000	341.000	341.000
m. Verhoging Bijdrage GIA (incl. bijdrage aan Safegroup)	240.000	240.000	240.000	240.000
n. Indexering Hulp bij Huishouding (HBH+)	375.000	375.000	375.000	375.000
o. Nieuw contract Deeltaxi-transport	112.000	112.000	112.000	112.000
Totaal Autonome Ontwikkelingen (B)	5.612.000	6.376.000	7.239.000	7.681.000

Toelichting op de autonome ontwikkelingen:

- a. Correctie exploitatielasten panden Vlietpark:** In het verleden zijn de exploitatielasten van gemeentelijke panden in het Vlietpark abusievelijk ten laste gebracht van de Algemene Reserve. Omdat dit structurele lasten betreft, mogen deze niet gedekt worden uit een reserve. Daarom corrigeren we dit nu en komen de lasten ten laste van de exploitatie.
- b. Structurele effecten Voorjaarsbrief:** Ten tijde van het opstellen van deze Kadernota 2024 was de Voorjaarsbrief 2023 nog niet gereed. Het bedrag dat we hier hebben opgenomen is daarom nog een schatting. Wel weten we dat we de komende jaren fors meer moeten betalen voor energie van onze gemeentelijke gebouwen. Mochten de structurele effecten die voortkomen uit de Voorjaarsbrief 2023 afwijken van het bedrag dat we hier hebben opgenomen, dan corrigeren we dat in de Programmabegroting 2024.
- c. Begrotingen Gemeenschappelijke Regelingen:** Op 15 april jl. hebben de gemeenschappelijke regelingen hun begrotingen voor 2024 naar de deelnemende gemeenten gestuurd. Ook gemeenschappelijke regelingen hebben te maken met forse kostenstijgingen als gevolg van inflatie en een nieuwe CAO. De begrotingen worden in juni in de gemeenteraad behandeld.
- d. Loonkosten nieuwe CAO:** Begin 2023 is er overeenstemming bereikt over een nieuwe CAO voor ambtenaren. De nieuwe CAO is met terugwerkende kracht ingegaan per 1 januari 2023. Door de nieuwe CAO nemen de loonkosten voor de gemeente fors toe.
- e. Loonkosten personeel:** Dit betreft medewerkers die zijn aangetrokken, maar waarvan de kosten nog niet goed waren verwerkt in onze begroting.

- f. Structurele effecten opheffen bestemmingsreserve Onderwijshuisvesting:** Roosendaal hanteerde voor de dekking van lasten onderwijshuisvesting een bestemmingsreserve. Door de aangescherpte regels van onze provincie - als toezichthouder op verantwoord begrotingsbeleid - op incidentele baten en lasten, kunnen wij deze reserve niet meer inzetten. De geplande stortingen in en onttrekkingen aan de reserve komen daarom te vervallen. Per saldo leidt dit voor 2024 en verder tot een nadeel van circa € 100.000 per jaar.
- g. Structurele effecten indexeren lopende kredieten onderwijshuisvesting:** De reeds beschikte kredieten op basis van eerdere aanvragen van schoolbesturen kennen dikwijls een prijspeil 2021 en moeten worden geïndexeerd, zodat besturen op basis van het plan van eisen passende huisvesting kunnen realiseren. De indexering leidt tot een onontkoombare bijstelling van de kredieten met € 5,9 miljoen. We schrijven schoolgebouwen in 40 jaar af. Afhankelijk van het jaar van gereedkomen van het schoolgebouw nemen de jaarlijkse lasten trapsgewijs toe naar in totaal jaarlijks € 185.000 hogere lasten op jaarbasis.
- h. Effecten fasering oplevering schoolgebouwen:** In de begroting is op basis van eerdere aanvragen van schoolbesturen rekening gehouden met het gereedkomen van diverse schoolgebouwen in 2024. Op basis van actuele ramingen van onder andere KPO schuiven de meeste van deze projecten op in de tijd. Het moment van afschrijven schuift daardoor ook op. Dit leidt tot voordelen in de jaren 2024 tot en met 2027, van € 860.000 in 2024 aflopend naar € 186.000 in 2027.
- i. Reserveren budgetruimte t.b.v. IHP:** We ontvingen onlangs diverse aanvragen voor het Huisvestingprogramma Primair Onderwijs (HPO) 2024. De (potentiële) financiële effecten hiervan maken we nog inzichtelijk. In het Integraal Huisprogramma (IHP) kan de gemeenteraad ook uitgangspunten over sportfaciliteiten en tijdelijke huisvesting vaststellen. Omdat de financiële effecten hiervan nu nog niet bekend zijn, zetten we deze post op PM.
- j. Indexering Wmo Hulpmiddelen:** We stellen de ondersteuningsvraag van onze inwoner centraal en werken daarbij integraal. Dit doen we vanuit de methodieken positieve gezondheid en herstelgerichte ondersteuning (reablement). Vanuit deze gedachte ondersteunen we inwoners om weer (beter) deel te kunnen nemen aan de samenleving en minder afhankelijk te worden van zorg. We stellen hiervoor via zorgaanbieders hulpmiddelen beschikbaar. Vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is de gemeente verantwoordelijk voor het betalen van reële tarieven aan de zorgaanbieders. Als gevolg van indexatie voor de Wmo hulpmiddelen dient het budget met € 175.000 (structureel) verhoogd te worden.
- k. Indexering Jeugdbescherming Brabant (JBB):** Het contract met JBB is geïndexeerd, wat zorgt voor een hogere structurele bijdrage.
- l. JeugdzorgPlus:** Stichting Almata is een specialistische jeugdhulpaanbieder voor jongeren met complexe problematiek. De stichting is 1 van de 11 jeugdhulp-specialisten in Nederland met het aanbod gesloten jeugdhulp, ook wel Jeugdzorg-Plus. Er is grote maatschappelijke druk om de Jeugdzorgplus te minimaliseren. In juli 2022 heeft de staatssecretaris van VWS een brief naar de Tweede Kamer gestuurd met de ambitie dat alle gesloten jeugdhulp uiterlijk op 1 januari 2025 kleinschalig werkt en dat instellingen toewerken naar nul gesloten plaatsingen in 2030. Dit transformatieproces met de gezamenlijke regio's WBW, WBO en Zeeland wordt samen met Almata doorlopen. De afrekening vindt plaats op basis van 50% verbruik en 50% inwonersaantal < 18 jaar. Hierdoor is het aandeel van Roosendaal in de kosten hoger dan was ingeschat. Het financiële effect is dat structureel € 341.000 extra nodig is voor de uitvoering van JeugdzorgPlus.

- m. Verhoging bijdrage Geweld in Afhankelijkheidssituaties (GIA), inclusief bijdrage aan Safe Group:** De stichting Vrouwenopvang Safegroup biedt opvang, begeleiding (expertise) en behandeling voor cliënten die om veiligheidsredenen niet thuis kunnen blijven wonen of bieden professionele begeleiding aan een gezin in de thuissituatie of vervangende thuissituatie die te maken hebben met huiselijk geweld. Het gaat hierbij om kortdurende, tijdelijke opvang met een maximum van zes maanden. De bijdrage aan Safegroup wordt door indexeringen en met een nog niet volledig geüpdatet bewonersaantal vanaf 2024 structureel met €240.000 verhoogd.
- n. Indexering Hulp bij Huishouden Plus:** De vaste vergoeding voor Hulp bij Huishouden Plus (HBH+) wordt jaarlijks geïndexeerd naar aanleiding van gewijzigde externe prijsniveaus. De indexatie wordt jaarlijks beoordeeld met behulp van de VNG-rekentool kostprijs Wmo voor de huishoudelijke hulp. Als gevolg hiervan moeten we het budget structureel verhogen.
- o. Nieuw contract deeltaxi-vervoer:** Vanaf 2024 geldt voor het deeltaxi-vervoer een nieuw contract met een andere bekostigingssystematiek. Het nieuwe contract rekent met een vast bedrag en een bedrag per km. Hierdoor worden de kosten herverdeeld over alle betrokken partijen. Stedelijke gemeenten hebben nadeel van de herverdelingseffecten. Voor Roosendaal betekent dit een structureel nadelig effect van € 122.000 per jaar.

C. Reeds genomen besluiten

Tot slot hebben we nog te maken met reeds genomen besluiten, waarvan de financiële consequenties nog niet meegenomen zijn in onze begroting. Deze besluiten met financiële consequenties zijn hieronder in de tabel opgenomen.

C. Reeds genomen besluiten	2024	2025	2026	2027
p. Josephwijk	35.000	35.000	35.000	35.000
q. Vergoeding woon-werkverkeer	470.000	470.000	470.000	470.000
r. Deelname Brabantstad	90.000	90.000	90.000	90.000
Totaal Reeds genomen besluiten (C)	595.000	595.000	595.000	595.000

Toelichting op reeds genomen besluiten:

- p. Josephwijk:** Op 9 februari 2023 heeft de raad ingestemd met het voorstel voor het ontwerp en de inrichting van de openbare ruimte in de Josephwijk (zaaknummer 638639). De financiële consequenties daarvan verwerken we nu in de Kadernota.
- q. Vergoeding woon-werkverkeer:** Op 11 mei 2023 heeft de raad ingestemd met het voorstel om medewerkers van de gemeente Roosendaal een vergoeding te geven voor het woon-werkverkeer (zaaknummer 658812). Voor de jaren vanaf 2024 verwerken we de financiële consequenties nu in de Kadernota.
- r. Deelname Brabantstad:** Wij hebben besloten om in te gaan op de uitnodiging om toe te treden tot Brabantstad. Op deze manier kunnen we toetreden tot het grootstedelijke netwerk in onze provincie. Hiervoor geldt een structurele bijdrage van € 65.000. Daarnaast is een werkbudget nodig van € 25.000.

3.3 | DEKKINGSVOORSTEL EN BEGROTINGSSALDO

Nu we hebben bepaald welke structurele middelen we nodig hebben (zie paragraaf 3.1) en welke structurele middelen we beschikbaar hebben (paragraaf 3.2), kunnen we deze tegenover elkaar zetten. In onderstaande tabel hebben we dat inzichtelijk gemaakt.

	2024	2025	2026	2027
Totaal beschikbare financiële middelen	7.103.000	13.413.000	5.783.000	5.997.000
Totaal benodigde financiële middelen	4.117.000	5.215.000	5.087.000	4.965.000
Saldo	+ 2.986.000	+ 8.198.000	+ 696.000	+1.032.000

Voor alle jaren kunnen we onze voorstellen m.b.t. onze prioriteiten dekken door de beschikbare financiële middelen.

Behoedzaamheid

De komende jaren hebben we als gemeente te maken met behoorlijke onzekerheden. Enerzijds hebben we te maken met macro-economische ontwikkelingen die zich momenteel moeilijk laten voorspellen (denk aan rente en inflatie). Anderzijds zijn er nog grote vraagtekens over de financiering van gemeenten vanuit het Rijk. Dit zorgt ervoor dat het voor ons erg onzeker is welke financiële middelen we voor de langere termijn tot onze beschikking hebben. Wij willen daarom wendbaar zijn om snel in te kunnen spelen op eventuele tegenvallende vooruitzichten. Vanwege deze onzekerheden stellen wij voor om een structurele buffer op te nemen van € 2 miljoen. Dit doen wij via het opnemen van een stelpost. Deze stelpost dient als buffer om onzekerheden en risico's op te kunnen vangen. Daarnaast zijn nog niet alle prioriteiten volledig uitgewerkt en doorgerekend. Omdat we alle prioriteiten belangrijk vinden, willen we ook voor deze prioriteiten nog voldoende middelen over houden. Ook daarvoor dient deze buffer.

Daarnaast stellen wij voor om in 2025 een storting te doen in de algemene reserve van € 2 miljoen. Hiermee vergroten we onze 'spaarpot' en verbeteren we in 2025 ons vermogen om risico's op te vangen.

Tevens stellen wij voor om in 2025 een storting van € 2 miljoen te doen in het Investeringsfonds. Dat zorgt ervoor dat we ook de komende jaren nog voldoende incidentele middelen hebben om uitvoering te geven aan ons Collegeprogramma.

Wanneer we de bovenstaande stelpost en stortingen verwerken ontstaat het structurele begrotingssaldo:

	2024	2025	2026	2027
Totaal beschikbare financiële middelen	7.103.000	13.413.000	5.783.000	5.997.000
Totaal benodigde financiële middelen	4.117.000	5.215.000	5.087.000	4.965.000
Saldo beschikbare t.o.v. benodigde middelen	+2.986.000	+8.198.000	+696.000	+1.032.000
Stelpost voor risico's, onzekerheden en nog uit te werken plannen	-2.000.000	-2.000.000	-2.000.000	-2.000.000
Storting in algemene reserve		-2.000.000		
Storting in Investeringsfonds		-2.000.000		
Structureel begrotingssaldo	+ 986.000	+2.198.000	-1.304.000	-968.000

Hieruit blijkt dat we voor de jaren 2024 en 2025 voldoende middelen hebben. In 2026 en 2027 komen we uit op een tekort. Dit tekort willen we zichtbaar maken.

Vanuit het Rijk is aangegeven dat er vanaf 2026 een nieuwe financieringssysteem zal gelden voor gemeenten. In de Voorjaarsnota 2023 heeft het Rijk aangegeven dat de toe- of afname van het Gemeentefonds niet meer gekoppeld zal zijn aan de rijksuitgaven (trap op/ trap af-systematiek), maar aan de ontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product. Hoe dit financieel uit zal pakken voor gemeenten is nog niet doorgerekend. Ook wordt er de komende jaren behoorlijk wat geld uit het Gemeentefonds gehaald door het Rijk. Een voorbeeld daarvan is de opschalingskorting die in 2026 weer volledig is ingerekend. Maar ook het niet structureel doortrekken van volume-accessen is een onderdeel van de kortingen op het Gemeentefonds. De VNG is nog met het Rijk in gesprek over al deze ontwikkelingen. Op dit moment is er nog sprake van grote onzekerheden. Als gemeente staan we echter wel aan de lat voor de uitvoering van grote, belangrijke opgaven, die ook meerjarig grote investeringen vragen. Daarvoor is zekerheid over de financiën een belangrijke randvoorwaarde. Die zekerheid hebben we nu niet.

3.4 | INVESTERINGSFONDS

In de Programmabegroting 2023 hebben we een Investeringsfonds gevormd van € 30 miljoen. Het Investeringsfonds geldt als dekking voor incidentele voorstellen die betrekking hebben op de uitvoering van onze prioriteiten.

We hebben in de begroting 2023 voorstellen gedaan voor de aanwending van deze incidentele middelen uit het Investeringsfonds. In totaal is bij de begroting een bedrag van € 26,0 miljoen al in voorstellen opgenomen.

Bij de Jaarrekening 2022 stellen we voor om de helft van het jaarrekeningsaldo, zijnde € 3 miljoen, in het Investeringsfonds te storten. In totaal is daarom nu nog een vrije ruimte aanwezig in het Investeringsfonds van € 7 miljoen.

In hoofdstuk 2 is per prioriteit aangegeven welke incidentele middelen nodig zijn. In onderstaande tabel hebben we dit per prioriteit geclusterd.

Voorgestelde inzet van financiële middelen per prioriteit (incidenteel)	2024	2025	2026	2027
1. Een betrouwbare en gastvrije gemeente	395.000	-	-	-
2. Leefbare en veilige buurten en dorpen	90.000	50.000	50.000	-
3. Een inclusieve samenleving	550.000	550.000	550.000	-
4. Bestaanszekerheid voor alle inwoners	250.000	250.000	-	-
5. Een goede toekomst voor onze kinderen	-	-	-	750.000
6. Zichtbaar beter onderhoud	-	-	-	-
7. Prettig en veilig de weg op	35.000	-	-	-
8. Ruim baan voor fietsers	-	-	-	-
9. Gezond leven zo gemakkelijk mogelijk maken	491.500	-	-	-
10. Versnellen van de energietransitie en klimaatadaptatie	-880.000	-	-	-
11. Perspectief voor het landelijk gebied	420.000	300.000	-	-
12. Stimulans voor kunst en cultuur	-	-	-	-

Voorgestelde inzet van financiële middelen per prioriteit (incidenteel)	2024	2025	2026	2027
13. Ruimte voor ontspanning en vermaak	1.255.000	30.000	-	-
14. Talenten, gouden handen en knappe koppen	25.000	-	-	-
15. Op reis naar de stad en dorpen van de toekomst	-	250.000	-	-
16. Overige voorstellen, niet gekoppeld aan de prioriteiten	125.000	-	-	-
Totaal Inzet financiële middelen voor prioriteiten (incidenteel)	2.756.500	1.430.000	600.000	750.000
Totaal incidentele verzoeken 2024-2027				5.536.500

We hebben nog een vrije ruimte in het fonds van € 7 miljoen. Voor onze prioriteiten hebben we een incidenteel bedrag nodig van € 5,5 miljoen. Er zitten dus nog voldoende middelen in het fonds om onze incidentele voorstellen te dekken. Na dekking resteert nog een incidentele ruimte in het fonds van circa € 1,4 miljoen.

In deze Kadernota stellen we voor om in 2025 een bedrag van € 2 miljoen in het fonds te storten, waardoor de ruimte in het fonds in 2025 weer toeneemt.

Overzicht Investeringsfonds	
Saldo Investeringsfonds 1-1-2023	30.000.000
Reeds bestemd bij Programmabegroting 2023	-/- 25.995.500
Saldo jaarrekening 2022	2.996.500
Nog beschikbaar in Investeringsfonds	7.001.000
Financiële voorstellen bij Kadernota 2024	-/- 5.536.500
Subtotaal vrije ruimte in Investeringsfonds	1.464.500
Voorgestelde storting in 2025	2.000.000
Vrije ruimte in Investeringsfonds	3.464.500

Er is dus nog een bedrag van € 3,4 miljoen beschikbaar in het Investeringsfonds. Een deel daarvan, € 2 miljoen, kunnen we pas vanaf 2025 inzetten. Dat is immers het moment dat we het ook daadwerkelijk in de reserve storten.

3.5 | ALGEMENE RESERVE

Per 31 december 2022 bedraagt het saldo van de algemene reserve € 22,7 miljoen. In de komende jaren zijn nog stortingen en onttrekkingen geraamd. Per saldo wordt de komende jaren een bedrag van circa € 5,7 miljoen onttrokken aan deze reserve.

Bij de jaarrekening 2022 stellen we voor om de helft van het jaarrekeningoverschot, zijnde € 3 miljoen, in de algemene reserve te storten.

De algemene reserve kent een ondergrens van € 8 miljoen. Deze ondergrens is door de raad in het verleden vastgesteld. Wij stellen in deze Kadernota voor om de ondergrens te verhogen naar € 10 miljoen. Dit is nodig vanwege de groeiambities die we hebben; daar hoort ook een grotere risicobuffer bij. Tevens stellen we voor om in 2025 een storting te doen in de algemene reserve van € 2 miljoen.

Na het ophogen van de ondergrens met € 2 miljoen en het storten van € 2 miljoen zit er in de algemene reserve nog een incidentele ruimte van bijna € 12 miljoen. Een deel daarvan, € 2 miljoen, kunnen we pas inzetten vanaf 2025; dat is het moment dat we het bedrag ook daadwerkelijk storten in de algemene reserve.

Overzicht Algemene Reserve	
Saldo Algemene Reserve per 31-12-2022	22.690.000
Saldo geraamde stortingen en onttrekkingen	-/- 5.710.000
Saldo jaarrekening 2022	2.996.500
Ondergrens algemene reserve	-/- 8.000.000
Ophogen ondergrens algemene reserve	-/- 2.000.000
Voorgestelde storting in 2025	2.000.000
Vrije ruimte in Algemene Reserve	11.976.500

